SỐ THỨ 1597 — NGÀY THỨ BẢY 25 MARS 1922 — NĂM THỨ MƯỜI

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

MỖI SỐ : 0$02

	HANOI						
	Phát tại các tỉnh Bắc-kỳ, Trung-kỳ, Ai-lao, Cao-miên	Ngoại quốc thuộc địa	Chín xứ Đông-Dương	Nhật-bản, Trung-hoa, Ai-lao	Hoa-kỳ, Philippines, Thuộc-địa Pháp	Ngoại-quốc
Một năm. .	6$00	6$90	6$30	6$30	6$60	9$00
Các làng và Các công-sở	»	8.00	8.00	8.00	9.00	»
Sáu tháng. .	3.00	3.50	3.20	3.20	3.30	4.50
Ba tháng. .	1.50	1.75	1.60	1.60	1.65	2.25
Một tháng. .	0.50	0.60	0.55	0.55	0.60	0.75

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur 61 63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur : P. H. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN-VĂN-VĨNH
Rédacteur en chef : PHẠM-HUY-LỤC
Administrateur gérant : NGUYỄN-VĂN-LUẬN

Adresse télégraphique
TRUNG-BẮC TÂN-VĂN HANOI
TÉLÉPHONE N° 150

ANNONCES

Décomptées à raison de 5 lignes au centimètre de hauteur, sur 0 = 065 de large.

Une seule insertion. . . . . 0$30 le c/m.
Par contrat annuel :
Par centimètre et par insertion. . . . . 0$18 le c/m
Réclame dans la 1re page. . . . 2$ la ligne
Annonces judiciaires et légales. 1$80 le c/m
On traite à forfait pour les contrats importants.

THẾ NÀO LÀ LỢI?

Ở vào cái thời-buổi cạnh-tranh kịch-liệt này, bàn đến cái vấn-đề gì còn ngại không thích thời, còn e không hợp ý công-chúng, chứ bàn đến cái vấn-đề « lợi » thì hẳn đắt lắm, gái chính chỗ ngứa, ai cũng phải cho làm hay, làm phải, mà muốn cho được nói hết lời. Không những là bây giờ, kể từ lúc loài người đã biết bỏ cái thói ở lỗ ăn lông mà biết ăn để chống, mặc áo ấm, thì cái lợi nó xuất hiện ngay ra ở trong trường sinh-hoạt, làm cho cái mục-đích của loài người đều đua nhau chuyên-chú vào đó cả, nhỏ từ một người, rộng ra cho đến một xã-hội, một quốc-gia, không có lợi không sao sinh tồn, không sao thành lập được. Nay hãy lấy một nước như nước ta ngày nay mà nói, thì cái vấn-đề « lợi » lại cần phải nghiên cứu đến luôn, vì là một nước dân nghèo chưa hiểm, đường kinh-tế của nước còn chật hẹp, đường sinh-nhai của dân còn khó khăn, các nhà có lưu tâm đến dân-sinh quốc-kế, mà muốn tìm phương pháp để mà mang thì cái cớ thứ nhất là phải bàn đến lợi. Vì cái lẽ khẩn thiết hy mà xin phó điển một đôi lời ra sau đây, cũng mong khám-phá được cái vấn-đề này, cho được nhận ra cái đường lối chính đáng mà tìm lấy cái lợi kia, cốt ý mong cho khỏi có những cái nguy-cơ hiểm-tượng vì lợi mà sinh ra, tưởng cũng không phải là vô vị vậy.

Ai cũng muốn lợi, mà ai cũng có thể nói được lợi. Nhưng nay thử gạn hỏi thế nào là lợi? Và muốn mưu lợi thì phải thế nào? thì chắc phần nhiều người chưa đủ ý kiến mà giải quyết cho vỡ ra cái lẽ chính đáng. Vì rằng chỉ có một cái lòng muốn lợi, thấy có lợi là làm, không biết suy trước nghĩ sau thế nào mới thực được là lợi. Ấy xưa nay trong thế-giới nhiều khi vì những kẻ hám lợi không phải đường mà điên nên những nỗi khổng-hoảng gớm-ghê thê-thảm, hẳn lỗ tai con mắt người đời cũng thường được trông nghe, không cần phải chứng rõ ra đây nữa.

Vậy nay muốn mưu lợi, thì trước hết ta phải có cái ý kiến biết rõ thế nào mới thực là lợi, ngõ hầu mới khỏi sai lầm. Lợi có lợi công, lợi tư; lợi có lợi lớn, lợi nhỏ. Ấy xưa nay một cá-nhân, một xã-hội, một quốc-gia, cái kết quả thịnh suy thành bại ra làm sao, đều bởi cái nguyên-nhân lớn nhỏ công tư đó mà ra vậy.

Thế nào là lợi công? — Như lập hội *buôn*, hội *bảo-hiểm*, hội *tương-tế* vân vân, tuy mỗi phương diện đều có một cái chủ-ý riêng, nhưng cái mục-đích đều là gây dựng nên cái hạnh-phúc, thu hồi cái lợi quyền, để bồi đắp cái cơ sở giàu thịnh cho dân nước. Thì gọi là lợi công.

Thế nào là lợi tư? — Kẻ có lòng vì kỷ, ngoài cái thân mình không còn quan-thiết đến ai, nên chỉ chỉ chăm chăm cầu chiếm sự sung-sướng cho một thân gia mình, nhiều khi lại đem lòng tham lam vô hạn, cướp bóc của người làm của mình, không còn biết liêm sỉ là cái gì nữa. Thì gọi là lợi tư.

Thế nào là lợi lớn? — Hợp cả phần trù tính một công cuộc to, như mỏ công-xưởng chế-tạo các khí dụng cho tinh xảo, mở đồn điền khai khẩn các nơi hoang-địa cho sự trồng trọt được thêm nhiều, vân vân; làm như vậy là để khai thác hết cái nguồn lợi trong nước. Thì gọi là lợi lớn.

Thế nào là lợi nhỏ? — Đem một cái tư bản còn con mà mưu đồ một công cuộc nhỏ nhặt như cách sinh-nhai của người mình xưa nay. Lại như kẻ hèn mạt đem cái lòng hẹp hòi nông-nổi nghĩ cái kế dối lừa điên-đảo, để cầu lấy cái lợi làm kẻ hạt vừng. Thì gọi là lợi nhỏ.

Cùng gọi là lợi, mà rộng hẹp hay dở khác nhau như một vực một trời vậy thì đã biết cần phải mưu lợi, nhưng ta hà lại không biết đặng nào là nên là phải mà lấy ru? Đã bao nhiêu lần nay, người mình vẫn thấm-thía nghĩa cứu lợi, nên vẫn thiên về lợi nhỏ lợi tư, mà không biết trọng về lợi công lợi lớn. Dân không giàu, nước không thịnh, cố lẽ cũng vì đó mà ra. Cho đến bây giờ đã chịu cái phong-trào văn-minh, cả hàm một cái cách sinh lợi của người Âu, Mỹ, mà cái ngộ-điểm ấy chưa thấy mấy người đã thực gọi là tỉnh ngộ, cho nên có kẻ mưu cái cơ làm lợi công mà mưu lợi tư; lúc đầu ra mặt sốt sắng nhiệt-thành, tính những sự công-ích lớn lao; nếu quả có cái công-làm như thế, thì việc gì mà chẳng nên; nhưng cái lòng tư dục vẫn còn, nên không thiết gì đến công-ích: nhân đó mà đem thóc chọc gạo, xé mầm mút tay, cho mãn túc được cái túi tham kia thì còn gì là lợi công nữa? Vì đó mà ta biết cái cơ-quan doanh-nghiệp thuộc về lợi công của người mình thường thấy thất bại, tuy cũng bởi có nhiều nguyên nhân, nhưng cái mầm hại cay nghiệt nhất là phần nhiều do những kẻ đó. Còn đến như những kẻ tham lợi nhỏ mà bỏ lợi lớn, thì lại nhiều hơn nữa. Thường có kẻ buôn bán đem thói điêu ngoan, ra tay lừa lọc, đổi thưng trá đấu, cân thiêu tính thừa; kẻ thợ thuyền làm đồ dối dá, màu mỡ bôi xoa, của xấu nói tốt, che mắt người ngu. Chúng làm như vậy, chỉ vụ tại lấy cái lợi giảm ba hào một vài đồng bạc, cốt lừa được người, lợi cho mình là sướng, chứ có nghĩ đâu là sở đắc bất bõ sở thất, làm thế thì mất cái tín-lực với mọi người, chẳng bao lâu mà nghề nghiệp cũng đến ngày phải thất bại vậy.

Ta nên biết ở vào cái thời-đại bề quan tỏa cảng xưa kia, sinh-nhai của ta còn cầu-thả, cách doanh sinh của ta còn hẹp hòi, cho nên mưu cái lợi nhỏ cũng đủ; chứ đương vào cái lúc giao-thông này, muốn cho được giàu thịnh như người, phi mưu lợi lớn thì không được. Nhưng muốn sao mặc lòng, đại phàm làm công cuộc gì để mưu lợi lớn thì ai nấy phải bỏ cái lòng tham lợi tư lợi nhỏ, cùng nhau trù tính lợi công, rồi mới có thể thành được cái lợi lớn. Kỷ-giả xin thú thực rằng không phải là một nhà mưu lợi sành sỏi, chỉ vì thấy quốc dân ta đương hết sức xu-hướng về lợi, nhân thiện cũng bàn góp về cái vấn đề « lợi » một cái thiển-kiến như vậy. Các nhà mưu lợi ta nghĩ sao?

N. T. C.

ÂU CHÂU ĐIỆN TÍN

HAVAS

Paris, ngày 24 Mars 1922

Việc nước Hy-lạp và Thổ nhĩ-kỳ

Các quan thượng-thư Đồng-minh đã bẩm lệnh cho nước Thổ-nhĩ-kỳ và nước Hy-lạp phải lập giao ước đình chiến ba tháng, rồi bàn ký lời sẽ thêm một hạn khác về sau.

Việc bồi-thường

Trong các khoản bảo-chứng về việc cho nước Đức triển hạn trái khoán định rằng chánh-phủ Đức phải tăng thuế phải thu thời không được đem tư-bản ra dùng ở ngoài quốc, và phải cho nhà ngân-hàng *Re chsbank* được quyền tự trị.

Một chiếc tiềm-hải-đỉnh bị đắm

Tin Gibraltar — Cái tiềm-hải-đỉnh H 42 của nước Anh cùng vào với tàu khác bị đắm. Cả thảy thủ công chết đuối.

VÔ TUYẾN ĐIỆN

Bordeaux, ngày 23 Mars 1922

Hội-đồng các quan tài-chánh thượng-thư

Ngày hôm thứ tư, các quan tài chánh thượng-thư nước Pháp, nước Anh nước Ý đã hội nghị ở Paris.

Số bồi thường của nước Đức phải nộp trong năm 1921

Hội-đồng bồi thường đã hà-cớ rằng hội đồng tòa-hải và các chánh phủ Đồng-minh đã quyết nghị bên nhận tham thóc cho nước Đức những số tiền của nước Đức đã nộp trong năm 1921

Quan Giám-quốc Millerand đi du lịch Bắc-phi-châu

Quan Giám-quốc Millerand đã khởi hành ở Paris để đi du lịch Bắc-phi-châu.

Tại cuộc hội-nghị Gênes

Cứ theo như tin tức ở mấy nơi ka thì tiệt-quốc ưng cho nước về cuộc Tiểu đồng-minh đến dự cuộc hội-nghị Gênes.

Việc nước Đức

Các báo-quán ở đang tranh rằng 100.000 người họ đúc sắt thuộc về 200 nhà máy đã đình công. Khi nào họ được ý những lời của họ yêu cầu, thì họ mới lại làm công việc.

Tại hội-đồng bồi thường

Ngày hôm thứ ba, hội-đồng bồi thường đã hội-nghị để bàn về số tiền bồi thường của nước Đức đã nộp. Hội đồng yêu-cầu Đức phải nộp gấp hai số tiền của Đức xin nộp về năm 1922. Hội-đồng nói rằng chánh-phủ Đức không chịu giảm bớt số chi-tiêu đi, mà lại muốn một thời lấy tiền. Báo *Les Débats* có nói xem các công việc của hội đồng lúc bắt đầu, thì chúng rằng Đồng-minh liệt quốc đồng tâm hiệp ý với nhau, và cứ ít lâu hội-đồng lại hội-nghị một kỳ. Các lần này được kết quả tốt. Báo *Le Temps* nói rằng ta nên công-nhận rằng hội đồng đã làm được việc. Báo ấy lại khen M. Dubois là đại biểu của nước Pháp tại hội-đồng, cùng các đại biểu liệt quốc.

Việc nước Hoa-kỳ

Có tin đồn rằng nước Hoa-kỳ và nước Anh có lập với nhau một bản giao ước bí mật tồn tại cho nước Nhật-bản M. Hughe có viết thư cho nghị viện công-bố rằng tin ấy là một tin dối sai. Trong cuộc hội-nghị Wesnington mới rồi, nước Anh và nước Hoa-kỳ không có lập với nhau bản giao-ước riêng nào cả.

Bordeaux ngày 24 Mars 1922

Cuộc hội-nghị về việc Cận-đông

Các quan thượng-thư Đồng minh hội nghị ngày hôm thứ tư tại cuộc hội-nghị Cận-đông có quyết nghị rằng sẽ yên cầu nước Hy-lạp và nước Thổ nhĩ-kỳ lập tức đình chiến để bàn bẩm giảng hòa với nhau, và Hy-lạp thì rút quân ra khỏi địa-hạt Tiểu Á-tế-á. Hội-đồng đã điện đến Angora và Athènes yêu cầu hai nước lui quân tại, mà đứng đem tiếp binh đến nữa, và hai nước phải đình chiến ba tháng, hết hạn ấy lại sẽ gia hạn khác về sau. Đồng minh sẽ cử hội đồng riêng để bảo hộ quân dân. Việc bảo hộ nhân-dân có các quan ủy viên của Đồng minh trông nom, mà Hy-lạp lại rút quân ra khỏi địa-hạt Tiểu-á-tế-á, như vậy chắc là nhân dân Thổ-nhĩ-kỳ lấy làm sẵng lòng hả dạ lắm thì phải.

Các nhà giám-định Đồng-minh tại Nga

Báo *New York Herald* nói rằng các nhà giám định Đồng minh hội nghị tại Londres có nói các nhẽ ấy chỉ xét hiện tình tình tế nước Nga mà thôi. Các nhà ấy đồng thanh công-bố rằng hiện nay không thể buôn bán với nước Nga được. Nếu chánh-phủ Xô-viết có tỏ ra rằng chánh phủ ấy tôn trọng cái luật-lệ thường về việc thương mại liệt quốc thì họa may mới có thể buôn bán được. Mà nay muốn chừng việc ấy, tất phải hoàn lại những tài sản của chánh-phủ ấy đã lịch biên xưa nay không có thì cũng phải bồi thường cho công-ninh mới được.

Việc Đông-pháp

Báo *Le Monde illustrie* có in các ảnh của sở Nhiếp-ảnh Đông pháp về các cảnh trí trong cung điện Đại-nam Hoàng-đế và đăng một bài về việc Bảo-Nam-Hoàng-đế ngự-du Đại-Nam Hoàng-đế vốn là một đứng có lòng thành thực qui mến cái văn-minh bạn pháp

Báo *Annales littéraires* có đăng một bài và in những ảnh của sở Nhiếp-ảnh Đông-pháp về các chùa đền và các lăng tẩm ở Huế.

Báo *Ere Nouvelle* bình-phẩm về lợi chất-vấn của M. Boisneuf có khen cải chánh sách tự-do của chánh-phủ Đông-pháp, nhờ về cải chánh-sách ấy nên người Đông pháp đã được hưởng những quyền tự do và những khoản bảo chứng mà hiện nay nhân dân Tunisie hãy còn phải yên cầu chưa được.

Tờ trình của ông Béren er về số tiền tạm ứng cho nước Đức

Bản tờ trình của ông nguyên lão nghị-viện Bérenger về các số tiền ứng cho nước Đức về năm 1922 hiện đã phát tại nguyên lão nghị-viện. Hội-đồng tối chánh của nguyên-lão nghị-viện phản đối việc thay đổi luận tờ hòa ước Versailles, và bắt phải thi hành các bảng liên bồi thường đã ấn định ngày 5 Mai 1921, M. Bérenger có nói đến ngày 15 Mars 1922 này nước Pháp ưng cho nước Đức hơn chín mươi nghìn triệu quan và ông xin rằng mọi việc nên giao cho hội-đồng bồi-thường quyết nghĩ, vì nước Đức đã công nhận cái quyền của hội đồng ấy được kiểm duyệt việc nước thi hành mọi khoản kia khác.

Hội-đồng về các vấn đề cận đông

Sau khi hội-đồng bộ-nghị sáng hôm thứ năm mới rồi, hội đồng có bá cáo rằng các nhà binh về quân định có quan thống chế Foch, chủ trương mọi việc, sẽ xét xem việc rút quân ra khỏi địa hạt Tiểu á tế á nên thi hành thế nào cho tiện-lợi. Buổi chiều hôm thứ năm hội đồng lại hội-nghị một kỳ nữa.

Quốc trái Đại-pháp 3 %. 58,75. — 4 %. 1918 64,25. — 5 %. 78 95. — 5 %. 1920 92,75. — 6 %. 1920 94.

Bàn về sự giáo-dục cưỡng-bách

Ở các nước văn minh tiên-tiến bây giờ đều đã thực hành cái lệ giáo-dục cưỡng-bách. Thế nào là giáo dục cưỡng-bách? nghĩa là chính-phủ dùng một thứ pháp-lệnh bắt phụ-huynh các nhà phải cho con em đi học hết cả: sự giáo-dục ấy ở các nước bên Âu-Mỹ gọi là giáo-dục thuộc về nghĩa-vụ ý nói nhàm quốc-dân đối với quốc-gia đều phải có cái nghĩa-vụ cho con em đi học, cũng như cái nghĩa-vụ phải nộp thuế, phải đi lính, đến biên vào biên-pháp ai cũng công nhận là cái luật làm dân trong nước tất phải như thế.

Cái lệ ấy thật là hay; vì trong nhân-dân có phần nhiều người hèn-mọn, không hiểu học-vấn kỹ-nghệ là cái yếu kiện sinh hoạt của người ta, hoặc nhân cảnh-ngộ khó khăn, hoặc nhân công việc ngăn trở, thường để cho con em sao nhãng việc học; cho nên nhà nước lấy quyền lực mà bắt ép phải học, thì đã con nhà nghèo hèn cũng phải có theo học được mấy năm; trong nước người nào cũng có cái trí-thức phổ-thông; dân thật bỏi thế mà khôn, nước thật bởi thế mà thịnh. Song, có một điều nên chú-ý là sự giáo-dục thuyền cho nhân dân: 1o vì nhân-tình yêu-cầu phải có giáo-dục. 2o vì xã-hội yêu cầu phải có giáo-dục. Loài người ta sinh ra mỗi người có mỗi cái khiếu khôn riêng, trong tâm-lý-học gọi là bẩm-năng, tức là cái đất để chịu giáo-dục; nhà làm ruộng làm ra, giống-giá phải cốt làm sao cho hợp-thổ-nghi, đất thấp thì cấy lúa, đất cao thì giồng đậu; nếu đem cấy lúa ở chỗ cao mà giồng đậu ở chỗ thấp thì mong gì được xanh ngọn nở nghành; cái đất để chịu giáo-dục của người ta cũng mỗi người mỗi khác như thế, có người thiên về nghề nông có người thích về nghề công, có người thích về nghề thương người tính về khiếu này, kẻ tính về khiếu khác; nhà giáo dục phải theo cái tính của từng người mà chỉ bảo, mà bồi-dưỡng thì cái khiếu riêng của từng người mới không bị tế-tắc mà phát-đạt được dần-dần; tuy sự giáo dục lúc đồng-ấu chưa phải là một thứ giáo-dục chuyên môn, nhưng ngoài cái trí-thức thông-thường, ai cũng cần phải dạy cho biết, cũng nên để bụng xem xét cái tính từng người mà nhân-tình nó-cận khai đạo dần dần ngay từ lúc bé mới được. Cách sinh-hoạt trong xã-hội mỗi chỗ cũng yên-cầu mỗi khác hoặc vì khí-hậu, hoặc vì địa-lý, hoặc vì nghề-nghiệp mà cách sinh-hoạt các địa-phương thường không giống nhau, cách sinh-hoạt đã không giống nhau; thì cái trí-thức nhu-cầu cũng phải không giống nhau; lệ như bên đất-châu sau khi chiến-địch thập-tự-quân, giao-thông tấn phồn, công-thương phát-đạt, những thị-dân ở các địa-phương đều không mấn-ý về sự giáo-dục của tôn-giáo thời bấy giờ, họ góp tiền tự lập lấy thị-dân học-hiệu để cho con em vào học: giáo-hội thấy tình-hình như thế, tức giận lắm cưỡng bắt họ phải bỏ trường tự-lập mà theo học nhà trường giáo-hội, nhưng họ nhất-định không chịu, vì sự giáo-dục của tôn giáo không thích hợp với cách sinh-hoạt của xã-hội thời bấy giờ. Lại như ở nước Tỷ-lợi-thời hiện thời có nhiều địa-phương không thực hành được sự giáo-dục cưỡng bách, vì những nhà trường của chính-phủ lập ra và những khóa-trình của các trường công định đến trái với sự yên-cần của các địa-phương ấy, họ chịu giáo-dục ở đấy lại bai cho họ không mưu được sinh-hoạt trong xã-hội, biến thành ra một thứ dân-dân vô nghiệp, rốt nhiều nơi họ phải lập trường riêng cho con em học, mà trường công nhà-nước lại ít ai muốn vào; nhà giáo-dục phải xây cái tinh thế địa-phương mà xếp đặt lớp học, chăm-chước khóa-trình cho thích hợp với tình thế từng nơi, thì sự giáo-dục mới được cái hiệu-quả tốt.

Nước ta giáo-dục chưa phổ thông, số người có học cũng ít lắm. Song rằng trên chính-phủ thế nào rồng định cái lệ giáo-dục cưỡng-bách mới được. Thuộc về cái vấn-đề giáo-dục cưỡng-bách thì phép giáo-dục cũng nên cẩn-thận, như trên kia đã kể; xin những nhà có trách-nhiệm giáo-dục chú-ý đến cho.

L.

Dư luận Nam-kỳ

Ý kiến mới bày

Cách vài tháng nay tôi có nghe và có thấy một hai hiệu báo, ngoài cũng có mà trong cũng có, bày ý kiến mở ra để hỏi tại sao không đổi người cho đổi trí, đổi tài-lực như đổi bằng-bóa? Theo câu hỏi này, có những lời giải tiếp rằng :

« Từ buổi Pháp-quốc mới mang thuộc-địa, chịu lấy cái gánh vác nặng nề là lo khai trí hóa dân, cho những dân-tộc chậm trễ bước đường có thể lần sang nẻo văn-minh đời gót. Bởi đốc một lòng nhân ấy, nên tự hạo giờ đến bây giờ, nhà-nước Pháp hễ chiếm cứ một xứ nào làm thuộc-địa, thì hằng lo mở mang, không những một đàng học-thức rộng rãi cho dân xứ ấy có thể canh lấn chân quyền-trường mà thôi, cho đến nông thương kỹ-nghệ cũng mỗ-mang cho rộng bề thế sinh-nhai hầu để xây nghiệp nền kinh-tế, lợi thì, cho thuộc-địa càng dân mạnh. Nhờ vậy mà phương thuộc-địa của Pháp, đến thịnh vượng; sản-vật và hàng-hóa càng ngày càng thịnh dân-trí, nhân-tài càng ngày càng phát. Nhất là cõi Đông-pháp này, thịnh phát cho đến cả các vật hàng hóa và dân-trí nhân-tài

MỚI XUẤT BẢN

BA NGƯỜI NGỰ-LÂM PHÁO-THỦ

(Lịch-sử tiểu-thuyết nước Pháp)

Soạn-giả : ALEXANDRE DUMAS
Dịch giả : NGUYỄN-VĂN-VĨNH

Mỗi tập 0$15 — Toàn bộ 24 tập, dày bằng ba quyển « Thuyền-tình bể ái ». Giá bán 3$00
Tiền nước gửi là 0$35
Mua mau kẻo hết!

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

trong xứ đều dùng không hết, để dư. Mà theo cái thời đại cạnh tranh này, sản-vật hàng-hóa đến dư thừa thế mấy chẳng gọi dư, vì mình dư món này, thì mình lại còn thiếu món kia, nên phải mượn lấy nền thương-trường rộng mở thỉnh-thỉnh kia mà làm đường mua bán. Đem tới chợ khác bay là thuộc-địa khác còn thiếu những vật-dụng ấy, hoặc đổi, hoặc bán lấy tiền mua vật khác đem về xử mình dùng.

Sản-vật và hàng hóa có dư sao biết đổi chác với nhau, còn dân trí nhân-tài dư cớ sao lại không biết đem mà đổi với nhau như sản vật vậy ?

« Kìa trong các thuộc-địa của Pháp, còn có xứ Maroc là một cõi cũng là điều phì địa nhiêu, mà đất còn bỏ hoang vu chẳng biết bao nhiêu mà kể ; cũng bởi dân-số ít quá, không đủ tay kiến-thức đứng ra khai phá mở mang, mà cũng thiếu công-dân cày cấy. Không những bên nông-nghiệp thiếu người dùng mà thôi, cho đến kỹ-nghệ trong xứ Maroc hiện nay văn còn nhiều phương-châm cần yếu bết sức, mà cũng không đủ người dùng, nên không dám lập.

« Đã nói, cõi Đông-pháp này, sản-vật hàng hóa dân-trí nhân-tài gì cũng dư dùng, ước đem số người dư ấy qua Maroc mà đổi có đặng cùng chăng ?

« Ấy cũng là một cái ý-kiến mới bày, chẳng khỏi bỏ qua mà không trù xét cho dân dáo dể ».

Luận vậy, bởi vậy, hiện báo ấy lại có bàn giải thêm một khoản qua nên dịch đang tôi diễn dịch tóm tắt như vầy :

« Chúng ta — ấy là lời nói của người « Lang-sa, ấy là Pháp quốc — sang « qua đây, qua cõi Đông-pháp này, « hứa việc mở mang cho dân trong « xứ. Nên từ ấy nhẫn giờ, cuang ta « lo lập trường nay rồi, tới lập trường « kia, và tìm đủ phương đủ cách mà « phổ thong phép học-vấn của ta cho « cùng khắp. Đến ngày nay, ta cũng « còn lập trường thêm nhiều nữa và « cũng còn tìm nết phương hay thế « giới mà dạy dỗ con nhà Việt-Nam « học hành. Ấy cũng như ta hứa với « con nhà Việt-Nam, những người học « nên danh tiếng-nghiệp rằng ta sẽ cấp « bằng cho cuang ao vào ti chánh-trị « mà thy nuởng bổng lộc nhà-nước. « Chẳng may ta gặp nhằm con nhà « Việt-Nam ta nêm quan-trường, nam « quyền, thâm cước, nên chúng no « gắng sức dua nhau học hành, chờ « khoa trng cử, danh chiếm bảng đề ; « tới nay số thi đậu tính bằng đã « đông đa nhiều, nhiều chỗ đến nỗi « ta không đủ chỗ nơi mà phân phát ; « đề cho chúng no ơm bằng cấp về « nhà ngồi không mà đợi. Dường ấy « chúng no mới người cho ta ra sao ? « E khi chúng no cũng có dạ bất bình « ta cho ?

« Vậy ta cũng nên thừa lấy dịp xứ « Maroc thiếu người đang lúc cần « dùng, đem con nhà Việt Nam, những « người dư dùng trọng xứ qua, như « bộ tộ-dành kiến-thức, thì để làm « quan làm thầy, bậc tâm thường, « thì giúp việc ; còn như bậc thiếu « học, không tài nghề gì, thì giúp « công về phía nông-thương kỹ nghệ. « Làm như vậy cũng là một kế hay, « nhất cử mà đặng lưỡng tiện : Một « bên kết phận trách, một bên có đủ « người dùng. »

Cứ theo tờ giải luận của tờ báo ấy, là những lời tôi đã diễn dịch ra từ nãy giờ đây, theo trí tôi tưởng cho rằng hay, tuật là hay, mà xét ý cũng nên cao kiến. Luận vậy, dẫu cho ai tài-trí bậc nào, muốn bác bẻ cũng khó bề bác bẻ. Tuy biết vậy mà theo như với dân-tộc Việt-Nam mà nhất là dân Nam kỳ theo cái thời-kỳ này, lòng dân đã đổi. Chẳng còn yên mến quan trường, đắm sa hoạn-lộ như xưa. Nên lời luận kỳ sánh với người xưa thì nhằm còn đối với người đời nay thì sai.

Như đời xưa, ra quan trường, ham hoạn-lộ phải, vì làm quan đã đặng danh còn đặng lợi. Nhà mà đặng một người làm quan, thì có lo chi là không hiển vinh phụ mẫu, không quang mi tự-tôn, bởi vậy mới có câu : Một người làm quan cả họ đặng nhờ. Không ham sao đặng ? Đời nay khác rồi. Đời bây giờ là đời văn-minh, dân đã khôn ngoan thông thuộc cho những quan lạm dân liều và lạm dân quyền kỳ là quan giả-mạn ; bởi vậy nhà nước mới lập luật pháp để theo ràng buộc. Thế thì đời bây giờ, làm quan có danh mà không có lợi ; Mà thế lực đã đành cho chữ *Phú* nằm trên chữ *Quí* rồi. Vậy phải hiểu cho hiệu thời lòng người làm làm giàu, chớ không làm làm quan như thuở trước ; vì thế lục cũng đã nói không liền là *mạch mau*.

Bởi các cớ trên đây, con nhà Việt-Nam bây giờ cần học cho mở mang trí hóa, học cho thạo thông nghề-nghiệp làm kế thôi ; còn những học trò đi nghiệp xuất thân, trừ ra tay không vốn mới cậu thọ phong quan chức. Còn bao nhiêu đều về làm nghiệp-nhỏ, đi ăn chễ, nhoặc lập trường mãi kỹ-nghệ mà buông cách cho kịp thì. Dường ấy, cho ngỡ lòng Việt-Nam còn sa đắm quan trường mà nói những học-sanh thi đậu, vì không chỗ làm, ôm bằng-cấp về nhà ngồi mà phiền trách. Nếu ngại cho vậy thì sai lắm. Hiện thiếu, con nhà Việt-nam, bọn có học, dẫu nhiều dẫu ít, chẳng ai để dụ phiền trách nhà-nước Langsa chút nào tất cả ; tại có đến ở trông mong cho nhà nước lập đại học đường mà dạy con nhà Việt-Nam cho thạo nông thương kỹ nghệ nữa. Tại sao, ai có thấu chăng ?

Trước đã nói chữ *Phú* nằm trên chữ *Quí*, nên người đời mong làm giàu hơn mong làm quan. Lại đã đành cho đồng tiền là huyết mạch, không tài sống, đồng thì chác, thì còn ai ma chẳng burong chai lì làm cho có tiền. Ma muốn làm cho có tiền ba phải làm quan cuang ru ? đã nói làm quan có danh mà không có lợi. Vậy thì muốn có tiền có lợi phải làm chi — Không nông thương, thì kỹ-nghệ chớ có chi hơn nữa. Mà nhưt là thương mại lại đành giải nhứt : vì người có học, có biết, tục-ngữ Langsa nói rằng :

« *Chiếm hải-đảo chiếm thương-trường.*
« *Chiếm thương trường, đắc phu-cường,*
« *Đắc phú cường, thân thiên-hạ.*

Thế thì, hiệu lệnh, lòng người Việt-Nam, phần nhiều đã khuyên hướng về trường thương-mại. Ha còn mong mỏi, quan trường như xưa nữa đâu mà phải qua Maroc làm quan. Còn như người thiển học, ở trong xứ nầy thiếu chi phương thế làm ăn mà phải sang qua Maroc ? — Trong thế gian nầy còn ai chưa biết Nam-kỳ là vựa lúa, là một xứ phì-nhiêu có cùng ? Còn ai mà chưa chịu cho người có phước mà đặng sanh trưởng trong đất Nam-kỳ là con cưng của Ngọc hoàng, là cục yêu của Tạo-hóa ? Đã đặng vậy ai còn đành bỏ mà đi đâu ? Lại thêm tục-ngữ Annam nói : Đất lấy hương lấy qui, nhân lấy hương lấy tiện ; lời nói gẫm chẳng sai. Dân Nam-kỳ không nghèo đói chi đến đổi phải phiêu lưu ; phải biệt bỏ phụ mẫu chi bang mà đi, là điều người Việt-Nam, từ xưa đến nay, tối hận. Nông thương trong xứ thiếu tay làm, kỹ-nghệ trong xứ đang mở mang, thiếu sức mà lập, cần qua xứ Maroc mà làm gì cho quê khách một mình riêng chịu nắng mưa tuổi thôi ?

(L. T. T. V.) Lê-hoằng-Mưu.

VĂN UYÊN

Tiễn bạn

I

Chiều hôm đưa tiễn bạn.
Lòng sầu cảm nỗi hận.
Trông ai nào thấy ai.
Lo thơ vài hàng nhạn.

II

Hàng nhạn tít cao bay.
Tâm tế lụy rơi đầy.
Trách ai xui khiến để.
Bỏi ngẫ cách tử đây.

III

Tử đây phân nam bắc.
Biết bao cho thấy mặt
Càng nghĩ càng thêm đau.
Tâm lòng như dao cắt

IV

Dao cắt tử tuần rơi.
Hỏi ai có nhớ người.
Nhớ người bạn tri kỷ.
Vì nỗi tấm sự luận bàn càng ai.

* * *

Tiễn đưa một chén quan hà,
Một lời trân trọng châu sa mấy hàng.
Bụi hồng gió quán chinh an,
Nỗi niềm tâm sự luận bàn càng ai.

* * *

Nghĩ lắc phân lụy những ngậm ngùi,
Vì ai nam bắc cách đôi nơi.
Hỏi người tri-kỷ đâu đâu tá,
Có biết lòng ta chớ nhớ người.

* * *

Xa trông có vỗ phương trời,
Vì ai xui khiến cho người hợp tan.
Nỗi riêng riêng những bàn hoàn
Liễu đương biết nỗi đoạn trang nàng
(chàng ?

Lão-Nam.

VIỆC HANOI

Cuộc ngự-du Đại-pháp. — Trong một số báo trước, báo quan đã nói rằng trong kh. Hoàng-thượng ngự-du Đại-pháp, vì công việc ở Triều-đình mà quan Thượng Thân-trọng-Huề không thể đ. vắng được, Bởi vậy Hoàng-thượng đã mệnh quan Lại bộ thượng thư Ng-hưu-dai sẽ đi hộ giá.

Nghe đâu ông Nguyễn-ba-Trác, bổng-lộ tự khanoi mới bổ vào viện Cơ-mật cũng được đi hộ giá.

Các phái-viên Trung-kỳ đi phái bộ Marseille. — Chiếu theo nghị-định quan Toàn-quyền ngày 17 Mars 1922, các viên chức có tên sau nầy được cử đi phái-bộ tại trường Đấu-xảo Marseille ;

MM. Vương-tứ-Đại, bố-chính Quảng-bình ; Cao-xuân-Xang, viên-ngoại Cơ mật ; Trần-đạo-Tế, thông-phán ; Tôn-thất Xuân, nghị-viên Trung-kỳ ; Nguyễn-văn-Nghi, nghị-viên Trung-kỳ; Ưng-Du, thương-mại, Trần-ngọc-Thiện, thương-mại.

Xem như vậy thì phái bộ Trung-kỳ cũng như phái-bộ Bắc kỳ là quan-trường hai ông, nghị-viên hai ông, và thương-mại hai ông.

Tin Văn-nam. — Việc giao-chiến của Đường với Cố thì nay đã phân rõ thắng bại rồi. Quân bên Cố không sao mà thắng được nữa.

Trận thứ nhất đánh tại Kai hoa thì đạo đại bác của Đường bắn chết mất 15 người bên quân của Cố, vì thế mà quân Cố sợ chạy mất nhiều. Lúc lấy hạt Mông-tự thì có nguyên-soái Hoa của Đường quản đốc quân lính.

Việc lấy Mông-tự rất là mau chóng, lúc quân của Đường vào thì quân lính trong hạt chịu hàng ngay, không kháng cự tí nào

Trong trận đánh tại S-Eul, thì viên chánh tòa Tham-mưu là Yang và ba quan võ cùng 60 lính bên Cố tử trận. Quân bị thương đến 250 người, hiện đang chữa tại Mong-tự.

Bên Đường thiệt hại không mấy, chết có một tướng và 20 lính, bị thương chừng 50 người.

Tình hình Vân-nam. — Chánh-phủ vừa lại cáo cho bản-quán tin sau nầy :

Đô-đốc Đường đã chiếm được Yi-liang từ ngày 22 Mars mà không phải đánh trận nào. Chiến hạm qua, Đô-đốc đã về Vân-nam-phủ. Như vậy việc giao chiến nay đã thôi hẳn rồi, vậy quan chánh sở Hỏa-xa đã cho xe-hỏa đi lại suốt dọc đường thiết-lộ như trước

---

Có giấy quốc trái có đăng là **Hoàng-xuân-Lan là chủ Fonderie Tonkinoise, ở phố hàng Quạt, số 39 Hanoi, mà bán : NAY TRẢ GIÁ CAO mua bán phân-minh.** 3148

Các phòng thương-mại Hanoi, Haiphong và Saigon gia hạn thêm sau tháng. — Quan toàn-quyền đã ký nghị-định tuyên bố tại Đông-pháp đạo chỉ-dụ của quan Gia-n-quốc gia thêm sau tháng cho thời hạn của các phòng Thương mại Hanoi, Haiphong và Saigon.

Đang lẽ thì các phòng ấy đã hết hạn từ tháng giêng vừa rồi, nhưng nay lại được đặc cách thêm sau tháng nữa. Như vậy thì trong khoảng tháng bảy nay mới đến kỳ bầu cử lại.

Nghị định sửa đổi lại chức-trách của các tòa trong phủ Thống-sứ. — Nghị định ngày 20 Mars 1922 chỉnh đốn lại các tòa trong phủ Thống-sứ và chỉ định chức trách các tòa như sau nầy :

Văn phòng quan Thống-sứ thì coi về việc tuần canh và liêm phóng, về các việc chánh-trị, các việc tư mật và các việc riêng, việc kiểm soát các báo ngoại quốc, việc thông thương cho viên chức Tây Nam, việc phát các thứ huy-chương phát tiền trợ cấp, tiếp các viên chức, giao thiệp với các báo quán chẳng phận các chỉ kỳ, việc Hội đồng bảo hộ, việc thư viện và công văn.

Ban thứ nhất thì giữ việc sổ sách và các thư tín bằng chữ số, thư từ, lúc đến lúc đi, việc sưu tập các việc làm của các tòa việc soạn các nghị định và soạn công báo.

Ban thứ nhì coi việc học và ban thứ ba coi việc khế xanh.

Còn các tòa thì tòa nhất coi việc cai trị và việc thực dân của người Âu lây ; tòa nhì việc cai trị các tỉnh và các việc Nam-chính, tòa ba việc tài-chính và kế toán, tòa tư việc quan lại Tây, việc lương bổng và phụ cấp.

CÁC TIỂU-THUYẾT CỦA BẢN-QUÁN

BA NGƯỜI NGU-LÂM PHÁO-THỦ
của Ng.-văn-Vĩnh dịch, giá. 3 ‡ 00

ẤY ÁI HẸN NGỌC THỀ VÀNG
của Ng.-đỗ-Mục dịch, giá. 0,40

THUYỀN TÌNH BỂ ÁI
của Ng.-đỗ-Mục dịch, giá. 0,60

Ngài nào muốn mua, xin viết thư cho ông Bùi-xuân-Thành là quản-lý nhà in Trung-Bắc Tân-Văn, Hanoi.

Tiền cước gởi ngoài.

Nghỉ lễ Paque sinh. — Trong tòa-thị nguy từ 24 Mars 1922 của quan Giám-đốc Sở-đặng học-chánh tư cho các trường về việc nghỉ lễ Paque-sinh, mà bản-quán đã đăng trong một số hai trước, nay lại có lệnh đổi lại như sau nầy :

Trước nói :

Các trường Pháp nghỉ từ ngày thứ năm 13 Avril sau buổi học chiều. . . .

Các trường Pháp-Việt kiêm bị nghỉ từ ngày thứ năm 13 Avril sau buổi học chiều. . . .

thì nay đổi lại là :

Các trường Pháp nghỉ từ ngày thứ tư 12 Avril sau buổi học chiều. . . .

Các trường Pháp-Việt kiêm-bị nghỉ từ ngày thứ tư 12 sau buổi học chiều...

Ông Phạm-duy-Tốn đi Marseille — Ông Phạm-duy-Tốn là văn nghị viên đạo thứ ba thành phố Hanoi là đại-biểu thứ hai của các xứ tự vấn nghị-viện tại trường Đấu-xảo Marseille cả xứ Haiphong chuyến xe lửa tối hôm qua để đáp tàu *André Lebon* sang Pháp. Tuy trời mưa rét mà các bà con thân thuộc, nhất là các bạn trong học giới, bao giới cũng ra gần chan đông lắm. Các bà trong hàng phố ra ga cũng nhiều. Trong lúc xe lửa sắp cạy, trời mưa lâm tâm, tình khí lưu tại càng thêm đậm đà mật thiết.

Bản báo có mấy lời thân ái tiễn ông vượt biển cho được mạnh khỏe và chúc cho ông khi trở về sẽ tỏ ra được một bài hành trình kỷ thuật cho bà con đều biết.

Cuộc đua xe đạp một trăm kilomètres — Đến sáng mai, Hội đua xe đạp sẽ mở cuộc đua chạy 100 kilomètres như năm ngoái, song chiều ý phân nhiều người thì lần nay bội cho những người dự thi chạy ngay ở trong thành phố là theo các đường phố sau nầy : đường Henri Rivière, cột Đồng-hồ, đường bờ-sông Clémenceau, đường hàng Long, đường Carreau và Henri Rivière. Cả hay nhiều đường phố mà chạy 14 vòng thì vừa được 100 kilomètres. Đúng 6 giờ rưỡi thì khởi hành ở trước cửa phố Thống-sứ. Lượt về sau cùng lấy giải cũng tính ở đó, độ trong khoảng 9, 10 giờ thì xong.

Số lấy ứng thí có 15 người cũng như năm ngoái. Cứ theo số của mỗi người đeo ở ngực là : Clot, Secheret, Poli, Simon, Gérard Henri, Derl, Boissean, Peron, Progin, Reinelle, Pen Pénig, Lantard Gustave, Mégy, Lantard, Gabriel, Tài.

Cuộc đua ngày 16 Octobre 1921 thì Fourny được giải nhất, có trong 3 giờ 25 phút

Tờ lại, cảo của hội đua xe đạp có bá cáo rằng bờ hề vườn hoa Chavasieux để dành riêng cho người Âu-tây đứng. Nếu vậy thì người Annam đứng vào đâu ?

Tàu của Công-sứ. — Có tin rằng trong tháng năm tháng sáu Tây này, quan Công-sứ Bouchet lĩnh Laokay về quê quán ngài thì quan cai-trị Wintrebert sẽ lên thay.

Tàu sang ngang. — Nay mai tòa Đốc-lý sẽ cho đấu giá lãnh trung chiếc tàu thủy hai chở sang ngang, Tàu, phà và các vật-liệu thì của thành phố cả. người lĩnh trung chỉ phải thuê lấy người làm mà thôi. Như vậy thì ít lâu nữa tàu sang ngang sẽ thêm được một chuyến nữa.

Bệnh sưng màng óc và tủy. — Có tin rằng ở Laokay đang có bệnh dịch sưng màng óc và tủy (méningite cérébro spénale) Nhưng may cũng mới ít người mắc phải. Từ hôm bệnh mới phát hiện thì mới chết có một người và nay cũng mấy người nữa đang chữa tại nhà thương. Tuổi lại là cái quá của mấy chú chạy giặc Tàu đem sang rồi.

Ai có giấy Quốc-trái hạng vô danh, bất cứ năm nào, xin cứ đem đến M. Lê-đình-Canh, số 73, phố hàng Lược (rue du Sông tô-lịch) trả giá rất cao.
3226.

Cuộc đá bóng — Chiều mai, đúng 3 giờ tại sau dất của trại binh, đường Cột-cờ sẽ có cuộc đá bóng thi. Hai hội đến đấu là hội của đạo binh thuộc địa thứ 9 và hội *F. C tianoien.*

Ngạch Học-chính. — MM. Ng-v-Thiện và Ng bá My, Pierre, có bằng Sơ-học Pháp-Việt được bổ trợ giáo tập sự.

M. Trương-v-Tân giáo-học tập sự được nghỉ dưỡng bệnh 30 ngày kể từ ngày 1er Mars 1922.

Ngạch công-chính. — Ông Đỗ-đức-Long là phán-sự sở Công-chính Bắc-kỳ, mới được thưởng thụ Hàn-lâm-viện thị giảng. Ông Long làm việc ở sở Công-chính Hanoi đã 17 năm nay, vốn là người thành thực cần mẫn, quan trên và các bạn hữu ai cũng có lòng yêu-mến, nay được đặc-cách thưởng hàm, thật là xứng đáng. Mới rồi ông có xin phép nghỉ một năm, vừa hết hạn nghỉ, lại sang nhận chức cũ và bổ vào phòng quan chánh sở Công-chính Bắc-kỳ thay ông Trần-quang-Vinh bổ sang ngạch các tòa sứ.

Bản-quán có lời mừng ông còn được cao-thăng hơn nữa.

(Xem trang thứ ba, cột thứ hai).

N° 51

TRÀ-HOA-NỮ

(La Dame aux Camélias)

Truyện-giả : ALEXANDRE DUMAS FILS

Dịch-giả : Nguyễn-Bá-Học

— Ôi mợ ơi ! Tôi đã hết sức làm cho nó bỏ anh, mà tôi thất thểu sau nầy anh không thì ghét tôi vì thế,

Tôi thấy con người ấy cho những lời tôi nói làm thật, thì tôi ghét quá, tôi vùng đứng dậy mà rằng :

— Tôi chịu ăn chị hai lắm vì thế đó!

— Anh về đấy ư ?

— Phải.

Tôi biết vậy cũng đã đủ rồi.

— Bao giờ tôi lại được tiếp anh ?

— Chẳng bao lâu. Chào chị.

— Chào anh.

Bup đáng liền-tôi ra đến cửa. Tôi về nhà tôi, nước mắt điên cuồng giàn giụa, trong lòng chan-chứa mối thảm thù cần phải trả ngay.

Vậy ra *Các-nương* quả cũng là một gái trăng hoa như trăm ngàn đứa khác ; vậy ra cái mối tình đầm thắm với tôi kia cũng không thể gì nỗi được cái lòng ham muốn ăn chơi như cũ. với cái sự cần phải có xe có ngựa, phải thùng tróng long bổng. Đó là những lời tội tự nói với tôi trong những lúc suốt đêm mất không buồn nhắm. Nhớ nếu tôi lại suy nghĩ được thật người lạm như tôi vẫn vơ làm ra tuồ, thì trong cái cuộc đời nói đến đào đào đến của *Các-nương* nầy, thì đã thấy một mối hy-vọng của nàng để làm cho quãng được một điều nghĩ nó cứ ẩn khuất bên mình, một sự tưởng nhớ không bao giờ bỏ. Tương hại thay, tôi bị tiêm nhiễm lấy cái duc-tình xấu xa, nên tôi chỉ tìm một cách để mà xâu xé con người bạc-mệnh ấy ! Ôi ! Cái giống đàn ông đã bị xúc phạm đến một chút tình-dục hẹp hòi thì thật là nhỏ-nhen, thật là đê hạ !

Ả *O-linh* kia, tôi đã thấy cùng đi với *Các nương*, thì cũng phải là bạn thân của *Các-nương*, thì cũng là chỗ nàng nâng đỡ lại chơi bời từ lúc quay về ở *Ba-lê*. *Ô linh* sắp mở một bữa tiệc, tôi đoán chừng *Các-nương* cũng đi dự tiệc, tôi mới kiếm cách để được một thiếp mời. Tôi được mời đi thật. Khi lòng tôi đang chan chứa những cảm tình sầu thảm, mà đến nơi yến-tiệc, thì đã thấy nhộn nhịp trng bừng. Họ nhảy múa, cười đầm thắm với mọi người khiến-vũ đi nhịp tư, tôi nhắc thấy *Các-nương* nhảy với *Các-nương đơ N...* bá-tước ra dáng vinh hạnh được nhảy với *Các-nương*, mà đường như nói với bết mọi người rằng :

Người đâu bạ nhảy là của ta !

Tôi đến đứng tựa bên lò sưởi, ngay trước mặt *Các-nương* mà nhìn nàng mua. Nàng mới thoạt trông thấy tôi thì cuống cuồng ngay. Tôi trông thấy thế, tôi vừa giơ tay vừa đưa mắt mà chao nàng.

Khi tôi lại ngồi đến rằng cuộc nhảy mua nầy xong, nàng không đi với tôi, nhưng đi với những giêu cọ ngu-xuẩn kia, khi tôi lại tương tượng đến những sự chắc có sẩy ra trong tức hai người ấy đã về nhà, thì tôi thấy máu bốc lên mặt, tôi cầu phải phá chơi những cách thứ vai ấu-ái của cặp nầy.

Bài mua nhịp tư ấy vừa xong thì tôi đến chào có cuả nhà. *Ô-linh* phơi bày ra trước mắt khách hai vai tuyệt đẹp với một nửa cái ngực thật là trong ngọc trắng ngà. Ả nầy đẹp thật, mà kẻ mình đáng con người tài lại có phần đẹp hơn cả *Các-nương*. Tôi xem cái cách *Các-nương* đưa mắt nhìn *Ô-linh* trong lúc tôi nói chuyện với nàng, thì tôi lại càng nhiều lắm. Người nào làm tình nhân ả nầy cũng có thể vênh vào được bằng ông *đơ N...*, bá tước. Mà ả cũng đã nhận sẵn mà gợi được nên một mối dục-tình, ngang với mối dục tình *Các-nương* đã tiêm nhiễm cho tôi. Thời bấy giờ ả không có nhân-tình. Muốn làm nhân-tình ả hầu không phải một việc khó ; chỉ qui hồ giờ ra ít nhiều vàng bạc cho ả để mắt nhìn vào. Tôi bèn quyết định *Ô-linh* sẽ làm tình-nhân tôi. Tôi mới nháy mắt với *Ô-linh* để bắt đầu ra ứng-tuyển. Nửa giờ sau, *Các-nương* tái mặt như một người chết giờ, khoác áo ra về.

HỒI THỨ XXIV

Thế đã là khá lắm rồi, nhưng còn chưa đủ. Tôi đã nhiều tôi có ảnh-hưởng đến người đàn bà ấy thế nào, tôi lợi-dụng cái thế-lực ấy một cách rất hèn. Bây giờ tôi nghĩ đến rằng nàng đã khuất thì chẳng hay Chúa Trời có thu cho cái tội ác của tôi chăng.

Khi tan tiệc, — mà tiệc ấy là một tiệc ăn ao đệ nhất. — khách ăn mới giã ra trò đồ bác. Lối ngồi bên cạnh *Ô-linh*, tôi quẳng tiền ra một cách rất mạnh bạo hăng hái. Nàng trông thấy cái cách bốc đời của tôi mà cũng phải chú-ý đến. Chỉ trong một lát, tôi đã được chừng trăm rưỡi, hai trăm *lô-y*, tôi để bay ra trước mặt, đòi mất nàng nhìn một cách rất nồng nàn. Trong sòng bạc, duy có một mình tôi không nay mê đánh bạc, mà lại sẵn sóc đến nàng. Suốt đêm hôm ấy tôi được, mà chính tôi lại đưa tiền cho nàng đánh, vì nàng đã thua hết cả tiền nàng đề trước mặt, mà ý nàng tiền bạc trong nhà chỉ có bấy nhiêu.

Nàn giờ sáng mới tan đám. Tôi được ba trăm *lô-y*. Bao nhiêu con bạc đã xuống nhà dưới cả, chỉ còn một mình tôi ở lại sau mà không ai biết tới, vì bấy nhiêu người, tôi không quen một người nào. *Ô-linh* cầm đèn soi thang lầy. tôi cũng sắp xuống như những người kia, bỗng dưng tôi quay lại nói với nàng rằng :

— Tôi cần phải nói chuyện với cô.

Nàng rằng :

— Để đến mai.

- Không, ngay bây giờ kia.

— Anh nói gì với tôi ?

— Rồi sẽ biết.

Thế rồi tôi lại vào trong nhà. Tôi nói với nàng rằng :

— Em vừa thua ?

— Phải.

— Trong nhà có bao nhiêu, em thua hết ?

Nàng cười rất rẻ.

— Em cứ nói thật.

— Vậy thì phải đấy.

— Anh được ba trăm *lô-y*, nếu em chịu cho ảnh ở lại, thì đây anh xin biếu cả.

Rồi tôi vứt ngay tiền lên bàn.

— Tại sao anh lại làm thế ?

— Tại anh yêu em, chớ còn tại sao, trời ?

- Không, nhưng tại anh mê *Các-nương*, tại anh muốn làm nhân-tình em để trả thù nàng. Một gái như em nầy anh không lừa nổi được đâu, anh ạ. Tiếc thay, em còn nhỏ tuổi mà lại đẹp lắm, không thể nhận đóng được vai bề ấy.

— Thế ra, em từ chối ?

— Vâng

— Nếu em muốn yên anh, không lấy gì ; thì anh đây, anh không thuận đâu, em ạ. *Ô-linh* em hỡi, em nên nghĩ cho chín. Anh có thể cho người nào đến bàn với em thuận nghe anh mà lấy ba trăm *lô-y*, hầu em nhận lấy ngay. Nhưng anh muốn tình phải với em cơ, không khỏi phải lôi thôi. Em cứ nhận lấy mà đừng phải nghĩ tại sao anh làm thế, em nên biết rằng em đẹp thế nầy, anh yêu mê em thì có lấy gì làm lạ.

Các-nương cũng chỉ là một gái trăng hoa như *Ô-linh*, vậy mà tôi mới gặp nàng lần thứ nhất, tôi không dám nói với nàng những câu tôi vừa nói với *Ô-linh*. Đó là bởi tôi yêu *Các-nương*, tôi đã cảm nàng mà gái nầy không có. Mà chính cái lúc tôi gieo gùng mạc-cả với *Ô-linh*, nàng tuy sắc đẹp tuyệt vời, tôi cũng vẫn có chiều rẻ rúng khinh chê. Sau nàng thuận vậy, sự đó đã quyết-nhiên rồi...

(Còn nữa)

CÓ BÁN

1° *Dầu ve đã lọc tỉ chất chưa để dùng vô máy các thứ máy.* (*Huile de Ricin à l'acidité pour le graissage extérieur des machines*).

2° *Một cái Moteur à essence hiệu « Japy » 8 mã lực.*

3° *Một cái xe auto 5 chỗ ngồi, 12 mã lực hiệu « Chevrolet » chân đẹp, đèn thắp bằng điện, vỏ đã có bảo-hiểm rồi, xin đoan rằng máy thực tốt mà dùng hết tỉ dầu xe essence.*

Giá bán thực rẻ. ai mua, xin lại hiệu ĐỨC-LONG, 99, *phố Mê-mây, Hanoi.*

2083

茂 MAO-SENG 盛

57, Rue Jean-Dupuis (Phố Mới), Hanoi

MÁY NÓI SỐ 243

Hiệu tôi mở từ năm 1889, kể được 31 năm chuyên nghề làm các thứ gạch hoa, cống, chắn-song bằng xi-mo. Được nhiều giấy khen của nhà-nước.

Hàng tốt, giá cũng hạ, vì hiệu tôi muốn mong đông khách.

Qui-khách có dùng, xin mời chiếu cố.

2045 MẠO-THỊNH Minh cáo.

HỠI KẺ PHẢI ĐAU

Này hỡi các người Nam-Việt phải đau ngực, phải ngộ lạnh, phải đau khi quốc mà đi chữa thuốc không phải dường, hoặc là đi uống chữa chết nhọc cả... này hỡi những người phải đau khi quốc đã kinh niên, hoặc phải đau ở phổi; này hỡi các người phải chứng lao, nay tôi khuyên các người nên chữa ngay đi.

Bệnh đau phổi, trước kia tôi đã bảo là một bệnh ghê gớm, vì bệnh ấy là một bệnh truyền tế nhược tốn. Nghĩa là ai có bệnh ấy thì truyền cho con cái, truyền cho cả một đời người sau này không sống được bao nhiêu và phải nhiều không sinh đẻ được.

Lời tôi nói đây quan trọng thế nào các người có hiểu không? Nếu có bệnh mà không chữa đi, thì trong 80 năm, hoặc 100 năm sau giống Nam-Việt tiêu diệt mất, vì người có bệnh lao thì sinh ra những con cái phần nhiều không sống được. Người có bệnh lao mà có thể sinh con để cái được, thì chỉ sinh con cái yếu đi, gầy mòn thôi.

Hỡi người Nam-Việt, nào giữ người không muốn giống Nam-Việt bao nhiêu đi, sau các người không muốn giống Nam-Việt tiêu diệt đi thì chữa bệnh đi mới được.

Vậy tôi viết thư cho hiệu Bắc-chế MONTES số 51 *Pont Bert Hanoi* mà bắt mua một lọ BRONCHOSERUM giá là 3 bạc. Sang về chiều trước khi ăn cơm, tôi uống một thìa xúp, uống một lọ, thì tỉ ấy khỏe mạnh và hết đau.

BRONCHOSERUM

Một lọ. . . 0$90

Rượu Tonique Tonkinois vừa bổ, vừa ngon

Giá một lọ . . . . . 2$25

BẢO GAN CỨU THẬN

Nhỏ lắm. . . . . 12 f. 00

Độ từ 1$90 đến 2$00 (tây theo giá bán kho Nhà-nước lên xuống)

Thuốc chữa bệnh hen rất thần-hiệu

(SIROP N)

Một chai. . . . 1$60

Thuốc viên bổ huyết « Pilules Pinck »

Một lọ. . . . . 4 f. 45

Độ 6$70 đến 0$80

Sáu lọ. . . . . 24 f. 50

Độ 3$90 đến 4$00

Thuốc nước bổ huyết

« LE PEPTO KOLA ROBIN »

Một lọ . . . . . 11 f. 50

Độ 1$70 đến 1$80

LE SIROP D'HÉMOGLOBINE BYLA

Thuốc (mau-bò) bổ huyết

Một lọ . . . . . 11 f. 40

Độ 1$80 đến 1$90

CACHETS ANTIGRIPPES

Trị bệnh sốt dịch: như bệnh grippe bệnh cúm, về mùa hay thường hay hại người hết là bệnh grippe, nhiều người phải chỉ trong vài ngày thì chết.

Ai có người phải bệnh ấy nên đến bản-hiệu mua 3 viên thuốc antigrippes. Thuốc này rất thần-hiệu đã cứu vô số người ai cũng biết tiếng.

Giá bán mỗi viên một hào

Cách dùng: cách 3 giờ đồng hồ uống một viên rồi uống nước rõ nóng đắp chăn lên cho ra mồ hôi. Hễ càng ra được nhiều mồ hôi càng mau khỏi, nên muốn cho chóng ra mồ hôi thì uống rõ nhiều nước nóng mà ở người cho nóng đến thì cứ trong 24 giờ là khỏi.

Bào chế MONTÈS, 54 phố Paul-Bert, Hanoi

Việc án binh. — Mấy việc của những lính khố đỏ tòa án binh xử trước và xin chống án vừa rồi thì tòa Thượng-thẩm binh y như án cũ hết.

Đường mắc nghèn vì cầu lún. — Con đường số 11 tỉnh Phú-thọ nay bị mắc nghẽn ở kilomètre P. K 114 × 682 vì lún mất một cái cầu đã cũ. Cầu ấy đã cho sửa ngay, chừng một tháng mới xong được.

Thưởng hàm về việc công-thải. — Các nhà có tên sau này đều được đặc cách thưởng hàm về việc cổ-động công-thải Đông-Pháp.

Bắt phẩm văn giai :

M. Chu quang Quan.

Cửu phẩm văn-giai :

MM Ng-văn-Vy ; Dương-đình-Bát ; Ng-v-Bính ; Vương v-Đính ; Ng-hữu-Gang ; Dương-đình-Cạc ; Ng-đình-Chính ; Ng-hữu-Nghiêm ; Ng-hữu-Nhượng ; Tạ-hữu-Khương ; hn quang-Nhiếp ; Trần-quang-Trụ ; Đỗ-hữu Phạm ; Ng-doanh-Đen ; Tạ-duy Thụy ; Nguyễn kha-Huấn ; Tô-đình-Thung ; Ng-tiến-Lợi ; Ng hữu-Ngung ; Kiều-Thượng ; Đoàn-v-Thanh ; Ng hữu-Thuật ; Vương-đắc-Lan ; Vương-xuân-Vy.

Cửu-phẩm bá-hộ :

MM. Khuất duy Chung ; Khuất-duy-Thảo ; Kiều-Trúc ; Ng-v An ; Ng-duy Phát ; Khuất-đình-Trực ; Ng-v-Miên ; Đàm-thế-Nông ; Đàm-thế-Hiền ; Đàm-thế-Em ;

Hàn-lâm cung-phụng :

MM Tạ-doãn-Khải ; Trần-huy-Đạo.

Tưởng lục. — M. Hà-văn-Mão, tri-châu hạng nhất châu Nguyên-bình (Cao-bằng), được thưởng một đọ tưởng lục vì đã tỏ lòng cần mẫn trong việc công-thải năm 1922.

Ô-tô lăn xuống ruộng. — Báo *Avenir du Tonkin* có đăng rằng :

Chiếc ô-tô chở thư đang đi rơi xuống dưới đê cách Tuyên quang chừng 15 kilomètres Hai người hành khách Annam bị thương phải khiêng ngay vào nhà thương. Những hành khách khác chỉ bị sây sát xoàng thôi.

Bão đổ chết người. — Tối 22 vừa rồi, một trận bão làm đổ mất 2 ngôi nhà ở Trái-hút thuộc tỉnh Yên-bay. Phải 2 người chết, 1 người bị thương

Việc ô tô đè người tại Phương-trì. — Chiều theo tờ trình của quan Biện-lý Hanoi sở Một-thám đã điều-tra về việc một chiếc ô tô đè chết một người dân bà ở làng Phương trì tỉnh Hà-đông.

Giấy bạc giả. — Theo tờ trình của quan Dự-thẩm Nam-định, sở mật thám đã hỏi về việc làm 17 cái giấy bạc giả 1 đồng.

VIỆC BẮC-KỲ

HAIPHONG

Trường Kỹ-nghệ thực-hành. Chiếu theo nghị-định quan Toàn quyền ngày 15 Mars 1922. Hội đồng trị sự và cải lương trường Kỹ-nghệ thực hành ở Hải-phòng có những viên chức sau này :

Chánh Hội-đồng. quan Đốc-lý Hải phòng, Hội-viên MM. Laurette, chủ-sự sở Hỏa-xa Haiphong ; quan chánh kỹ-sư hãng hải, Paquin, hội-trưởng phòng Thương-mại Haiphong ; De Saivre, tổng quản-lý công-ti Hóa-học Viễn-đông; Bazey, quản lý công-ty các xưởng tàu ; quan phó chủ sự sở Pháo-thủ ; quan đốc-học trường Kỹ nghệ ; quan tuần-phủ Kiến-an.

Xe ô-tô tưởi đường đụng phải người. — Chiều thứ tư, hồi 2 giờ, cái xe ô-tô tưởi đường đi tới đường Amiral de Beaumont thì đụng phải một người cu-li đương kéo xe bò vỡ cả trán, máu mệ chảy ra lênh láng. Có một ông Tây qua đường trông thấy thương tình thuê xe cho đưa người cu-li vào nhà-thương.

Bị xe bò đè gãy chân. Sáng thứ năm lúc 7 giờ rưỡi ở phố Paris một người cu-li đưa bà là thị-Các kéo một cái xe bò chở ngói trượt chân ngã thì bị bánh xe đè gãy ống chân phải.

PHÚ-THỌ

Vứt xác. — Chiều hôm kia có mấy người đàn-bà nhà-quê đi chợ, lúc trở về đến địa phận làng Sơn-tường thấy một cái thây trẻ con mới đẻ nằm ở bờ ruộng gần đường cái, họ mới rủ nhau lại xem thì đứa bé lấy chừng mới chết mà còn nguyên cả rau rốn máu mê đầy người. Mấy người lấy mới vào một cái bàng quàng gần đấy mượn thuồng cuốc đào rồi chôn đứa bé lấy, cũng là một việc qua đường làm phúc.

Đánh người gây xương. Có một thầy lý ở làng Phú-động, đến nhà thầy phó-tý thu thuế, Tên Bắc đem tiền đến nộp thuế không biết vì thiếu đủ thế nào mà lúc ra về thầy lý chạy theo cầm gậy đánh vào đầu gối tên Bắc bị ngã ngay, không đi được; được mấy hôm người nhà khiêng đi nhà thương, quan thầy thuốc khám thấy gẫy xương không thể bó được. Khốn nạn thay người quê gẫy đã ngót 60 tuổi, người gầy mòn lại yếu đuối mấy hôm nay bệnh càng nguy, vì chỗ xương gẫy thối nát cả, có lẽ người ấy chết không sống được.

Nay quan tòa đương xét việc ấy.

VIỆT-TRÌ

Hài cốt của ai. — Có hai cái tiều sành, một cái vỡ và một cái không vỡ, có để hài cốt chôn tại cạnh bờ hồ đương nước của sở xe hỏa, bên sau phố Việt-hương, đất lở hai tiều sành trở ra ngoài đất, nom thấy cả xương mà không ai nhận thì đã nhặt xương ở cái tiều sành vỡ đặt sang tiều sành mới của ông Ng-thế-Long, phán sự sở xe lửa Việt trì cho, rồi chôn chỗ khác cao ráo sạch sẽ Hỏi sở ấm thì biết.»

Chuyện người chết kẹp xe lửa. — Người hành khách chết kẹp xe lửa đã nói trong tờ báo hôm qua, nay xin nói thêm rằng: người ấy tên là Ng-thế-Bông, 23 tuổi, làm cho công-ty xe lửa Vân-nam ở Amitchéon là con M Ng-thế-Ấm quán tại làng Bạch-hạc tỉnh Vĩnh-yên, được phép về thăm nhà và có việc riêng phải đi Vĩnh-yên sáng hôm 23 Tây đến chiều ở Vĩnh-yên ra về chuyến xe lửa cuối cùng, gần đến ga Việt trì rồi phải cái nạn ấy. Đến gối bên tả và đùi bên hữu bị giập nát cả, khiêng về nhà thương được vài giờ thì chết

VIỆC KINH-ĐÔ

Tóm tuổi mà có râu. — Chiều hôm 18 Mars, tại trước tiệm rượu Phủ-cam, người ta xúm xít đến xem một đứa con nít mới tám tuổi mà có râu, ở dưới một chiếc thuyền đậu ở trước bến lấy. Đầu còn mươi lăm người xem, mãi sau càng lâu càng đông người, cho nên chiếc thuyền lại chèo đi nơi khác, vì ý không muốn cho người ta xem đông đảo nhộn nhàng quá; khi chiếc thuyền đã chèo đi mà người ta ở trên bờ còn chạy theo đông nghịn nghịt mà dưới nước cũng có năm sáu bẩy chiếc thuyền chèo theo Khi thuyền đã đến sông Hương-giang, nơi ấy sóng rộng quá, thời người ở trên bờ mới tan lần. chỉ còn mấy chiếc thuyền dưới nước đi theo mà thôi.

Đứa con nít ấy chẳng biết con nhà ai. Nghe đâu ở xứ Đà-hàn trên thượng-lưu sông Hương-giang. Nó mới tám tuổi mà có hai hàm răn mép nhưng răn ấy chẳng giống răn người lớn, chỉ là một loài lông mép mà nhiều lắm đó thôi. Nhưng chỉ lạ mắt người ta là vì lông ấy dài bằng một lóng tay. mà sắc nó đen thôi xem cũng chướng thật.

Thầy mắn có tài lạ. — Ở làng Phước-quả (Huế) có ông thầy mắn tên là Khánh có tài lắm. Phàm những người mắc xương cùng tế ngã sai sẩy xương hóc thời ông mắn lành cả Từ lâu đến nay, ông đã cứu được nhiều người mắc phải sự rủi ro hiểm nghèo tay thế mà ông chẳng đòi tiền bạc, đi ai biết ơn tặng gì ông cũng nỏ lấy. Ấy cũng một người có thuật hay lại có đức trọng. Thật khá khen vậy.

Hôm 16 Mars vừa rồi, có nhà ông Phán kia, nhân đưa con của ông lên chín tuổi chơi nghịch tế ngã trật cái chi tay lòi xương ra ngoài. Thằng bé nằm lăn ra mà la vang, không cựa nổi, cả nhà hoảng hốt toan đem đi nhà thương; nhưng nghiệt vì ẩm nó không được mà đề lên xe, vì nó đau quá, hơi động thời nó vạn rằm rĩ. May đâu liền tìm được ông thầy mắn ấy, ông chỉ dùng có một chén rượu phun vào nơi chỉ tay bị thương, rồi chỉ lấy tay nắn một cái là lành ngay. Cách mắn của ông như thế đã tài thật, mà chẳng phải mất tiền bạc gì.

Nghe rằng lắm người mắc xương rất là nguy hiểm mà ông chỉ dùng một chén nước lã, lấy cây bương vẽ một cái phù ở trên mặt chén nước cho uống thời khỏi ngay. Phép mắn ấy, ông đắc-truyền ở từ nước Ai-lao; nhưng chưa biết ông có truyền cho ai nữa không, chỉ sợ một mai thất truyền, thời khá tiếc lắm.

Tàn hại vô ích. — Trong khoảng tháng hai này ở các chợ tại Huế nhất là chợ Đông-ba thời người ta thường bán thứ trứng vịt lộn nhiều lắm. Thứ trứng lộn ấy đã lâu nay không ai dùng mà nay ai thấy bán nhiều thời tưởng cũng có một cái nguyên-do gì ở nơi sự chăn nuôi của loài gà vịt. Nhưng chẳng phải thế, chỉ vì độ rày rồi đêm càng khuya chừng nào lại càng nhiều sòng đánh chữ ấy ; ở dưới thuyền, trên bộ nơi nào tìm thời cũng có bày sòng, mà trong những sòng đánh bạc thời chẳng cái vị ăn gì cho tiện bằng vị trứng gà trứng vịt lộn. Nếu muốn ăn một vị gì tất phải ngồi riêng ra nơi khác mà ăn, còn như trứng lộn thời chỉ ngồi một nơi cũng có thể vừa ăn vừa đánh bạc một lượt. Vậy cái nguyên do lấy ở các sòng bạc chớ chẳng phải ở sự chăn nuôi; thế mà sự chăn nuôi lại vì sự cờ bạc mà phải hại, nghĩ cũng lạ thật!

Những nơi đó hội càng ngày người càng đông, thực-phẩm càng đắt người bán xứ đã không biết chăm nom về sự chăn nuôi để mỗi ngày mỗi thêm nhiều sức vật được phát đạt cho cái lợi-nguyên trong bản xứ như là sự chăn nuôi gà vịt là một sự rất dễ mà lại còn tham cái tiền-lợi đem của hữu dụng ma tàn hại một cách rất ngu dại như thế Thật là nên quan tâm thay

VIỆC TRUNG-KỲ

VINH

Học-sinh dự cuộc công-thải. — Quan Đốc-học cùng các viên giáo-sư các trường hàng tỉnh và các trường phủ huyện có khuyến các học-sinh góp nhau mỗi cậu vài ba báo để mua trái-phiếu, khi mua rồi đem ra số, cậu nào trúng số thì được một phiếu. Số học-sinh ở các trường tất cả mua được tới bốn phiếu. Như vậy thì học sinh ta cũng được cái hân hạnh dự một phần vào cuộc công-thải nay.

Hát bội về cuộc công-thải. — Mấy tối thứ bẩy và chủ nhật mới rồi, tối nào trong thành-phố cũng nhộn nhịp đi coi hát của hai hội Quảng-trị và hội Á-hữu ngạch tỉnh Sứ và các nhà báo phủ trong phố dựng lều hát để cổ-động về cuộc công-thải nhà hát trả thiết trang trọng, ngoài cửa kéo cơ treo đèn trông rất vui mắt. Những con hát phần nhiều là những tay tài-viên ra đóng cả. Tuy các ông không phải là nhà nghề, song cũng cố gắng sức luyện tập thành tài, nên chi tối nào những người coi hát cũng đều phải khen ngợi.

Trong mấy tối hát, tối nào quan Công-sứ và cụ Tổng đốc cũng các quan tỉnh cũng đến chứng kiến, các hạng ghế trong nhà hát nhiều tối đông không còn đủ chỗ.

Hội hát cổ-động lại khéo nghĩ ra một cách rất hay, là khi hát gần tan, lại bày ra cuộc số số, cứ mỗi vé chỗ ngồi lại kèm thêm một vài số, nếu ai trúng số thì được một trái-phiếu 50 đồng. Thu được bao nhiêu, trừ phí đi rồi còn thì mua trái phiếu cho hội Quảng-trị và hội Á-hữu làm của công. Mấy tối hát cũng thu được một số tiền khá lớn, thực là hai hội đã giúp được một sự công-ích trong cuộc công-thải vậy.

THỪA-THIÊN

Một con rết to kỳ quái. — Thằng bé độ 15 tuổi đào gốc tre, đào đến giữa bụi tre, có một cái lỗ mối trôn bằng trái bưởi, nhưng không có mối. chỉ thấy một con rết hình nó to bằng cái ống đèn bát, dài hơn hai gang, trên đầu có một điểm xanh, dưới bé liền lấy cái rựa, trở-sống rựa đánh chết ngay, rồi nó xách ra cho họ coi, ai cũng lấy làm kỳ-dị; tiếc nó không bắt sống được để nuôi mà chơi.

Một bầy chim thụy-điểu. — Gần trụ kì-lô-mét thứ 10 ở con đường dịch lộ Huế ra Quảng-trị, giữa đồng ruộng lớn, có một cây xanh không to mấy chiều thấy bầy tuần trước, có một bầy chim, kể hàng ba bốn nghìn con, con chim trông rất đẹp, đầu thì xanh mình thì vàng, mỏ trắng, bay đậu vào cây sanh ấy, tiếng kêu như chim cưởng không lớn không nhỏ, nghe nó bằng con chim khách. Lúc nó đậu vào cây, trông rất đẹp, đậu một chập lại bay xuống ăn lúa. Có ông già nói rằng thứ chim ấy, ông chỉ thấy một lần ông còn nhỏ năm ấy cũng được mùa lắm, nay lại thấy lần thứ hai mà cũng được mùa. chim ấy cho là chim thụy-điểu thì phải. Sau có người đem nó ra tỉnh bắn, chim thấy động, bay lên một vạc đen trời rồi đi mất.

PHÒNG - THĂM - BỆNH

CỦA QUAN

Y-khoa Bác-sĩ MAURICE LOUBET

Thường trú tại ngã Tư Sở đầu bờ sông Nguyễn chuyên về ngoại-khoa lại hành việc Tunis, Fez, Rabat, Casablanca Port-Saïd ai cần Huế

Ngoại khoa, bệnh-trĩ, chữa mắt và các thứ bệnh lậu hoa-liễu

Phòng thăm bệnh từ 2 ĐƯƠNG GIA LONG 2.

KHÁM BỆNH : 6 đ. 3 đồng một lần

3018

PRIOR

Rượu sâm-banh tốt lắm

Nó là Vua các thứ rượu có bọt, mà lại là một thứ rượu có bọt của Vua dùng.

Société Française

des Vins Mousseux Naturels

Ông G. BECK, làm Đại-lý ở Hanoi.

Phàm các nhà có bán đồ ăn-uống là có lĩnh bán thứ rượu nay.

NAM-BẢO 南寶

● 16, *Phố hàng Đào, Hanoi*

Bảo-hiểm làm đồ vàng bạc đi các kiểu, trông rất nhã-nhặn, bợp thời-nghi.

Ấn vàng điệp «Vĩnh-thịnh-Long» ấn giấy đeo thẻ-ngà, kim triện và kim-khánh (kiểu Kinh và kiểu Bắc.)

Ấn các thứ mặt-đá thực để làm nhẫn.

Mua giờ cũng làm vàng đúng tuổi, đồng cân và đồng tuổi bạc nén.

Muốn bán chiết-chân, cứ lấy sự thực-cân làm gốc.

Được giờ cũng có nhiều tay thợ thực giỏi để làm hàng bán cho qui-khách mua đặt lối riêng.

Bản-hiệu mới có lịch 1922 ở Phấp gửi cho tặng các qui-khách đến mua hàng.

● 2043

XIN XEM CHO KỸ

Phàm nhiều các qui-khách xem báo thấy có đăng cáo-bạch của bản-hiệu, đến khi sẽ mua lại mua ở hiệu khuếch khác, sau nhờ mà làm ra không đặt được, lại rất thường trách bản-hiệu. Vậy gọi có mấy lời kính trình cùng các qui-khách rõ cho sự sai các nghành rẽ thì có lòng chiếu-cố đến bản hiệu thì sin nhận rõ :

« Nhà Bán-thuốc Ed Montès số 62 đồng-hỏ ba chuông mà ở ngay giữa phố Tràng-tiền, số nhà 54 Hanoi,

Nay kính,

Ed. Montès,

54, Rue Paul Bert Hanoi.

LỆ ĐỔI CHỖ Ở

Xin các ông mua báo, khi đổi chỗ ở, muốn báo-quán gửi đến chỗ mới, thì gửi cho báo-quán 1 cái tem cũng được, để chỉ vào thư hỏi rõ rằng vào đâu, về gửi theo hai báo (0$12 bằng tem cũng được) để chỉ tiện giấy quán khác.

Để ai không gửi tiền theo thì sợ để người khác cũ hoặc phải trả nặng hơn.

CÁC CUỘC ĐI XEM

然 SẮN-NHIÊN 祭

Tối thứ bẩy :

HIỆP-SĨ BÁO CỪU

(Là chân lí kịch)

Bản hội diễn lối tả chân này mới bắt đầu lần này là một ; phải sắm sửa đồ đạc và luyện tập bạn hát. Chắc rằng : « Vạn sự khởi đầu nan » xin liệt-quí chiếu cố phụ chính cho.

Có người danh sĩ vào đóng giáp vai Đại-quan.

Ngày chủ nhật :

CHÚA-CHỔM

Xem tích này thì rõ câu : « nọ như chúa Chổm ».

Tối chủ-nhật :

TẬP KỊCH TRÍCH DIỄN

Tất cả 5 tích Bản-hội sẽ đi soạn buổi hát này cốt là để cầm tạ tâm lòng luyến-ái của liệt-quí bấy lâu. Buổi hát thực là công-phu và tỉ khí có. Hiện có các bạn trình rõ.

Kép nào đào nào đóng vai nào đã liệt kê minh bạch.

Tối thứ hai :

ĐÀO - PHI - PHỤNG

(Hồi II)

CINÉMA PALACE

(Nhà chiếu bóng lớn phố Paul-Bert)

Tuần lễ từ thứ tư 22 đến thứ ba 28 Mars 1922

Ba buổi ban ngày thứ năm và chủ nhật chớp từ 5 giờ chiều, thứ bẩy chớp 5 h. 30

CHƯƠNG-TRÌNH

THỜI-SỰ « ÉCLAIR »

Các việc lớn trong thế giới

"MATHIAS SANDORF"

Chia làm 9 hồi

Rất gian-nan, rất hay trích ở tiểu-thuyết của Jules Verne

KỲ NAY CHỚP HỒI THỨ BA

BẢN-TÌNH THIÊN NHIÊN VẪN HAY !

Bí kịch ở các bến Bắc-hà Nam cực

Chia làm 5 đoạn

Có Nell Shipman đóng trò

Hồi thứ I II và III

Từ 1er Avril giờ đi

Ngày nào vẫn cũng có nhạc, chỉ trừ tối thứ hai và chiều thứ Năm

NHÀ BA MŨI

56 giây nói 322

Nhà ba mũi cho thuê các thứ xe ngựa, Hiệu giống rằng « **M. Tạ-duy-Tư** » ở phố Francis Garnier, số 13, Hanoi, mới mua lại của **M. Aviat** ở phố hàng Vôi, các thứ xe ngựa đẹp, bánh caoutchouc cho thuê đi, hay đám cưới thời Sais mặc quần áo chỉnh-đốn theo lệ lối đám cưới.

Qui-khách muốn thuê, xin mới đến bản-hiệu nhà Ba Mũi, ở phố hàng Lọng, số 46, (Route Mandarine)

Có đóng các thứ xe mới và chữa, và bán yên ngựa đồ xe.

Ngy cáo-bạch

Quản-lý, M. Tạ-duy-Hiền

NHÀ-ĐỀ HÀNG-ĐỒNG

70, Phố Hàng Đồng Hanoi

Nhà Đẻ quan Docteur PAUCOT có 40 buồng, sạch sẽ, tĩnh mạc, đèn máy, đồ dùng như phòng khách Ô-tên, có người hầu hạ nước nôi, giặt-giũ, và phát áo lợt lòng, sữa, chai nước nóng, cải và có lửa, có xiêm.

Sự trông nom lại có hai bà Sages-femmes đã từ chức rồi là bà Phạm-thị-Lý và bà Ng-thị-Yến ở hẳn trong Nhà-Đẻ hàng Đồng để đỡ đẻ và tiếp đãi các bà, mà tôi ngày nào cũng lên thăm bắt mạch khai đơn cũng không lấy tiền. Bà nào muốn tiện mời về đỡ ở nhà cũng được.

Ai bẩng huyết, tiền sản, huyết bạch, hiếm hoi, muốn chữa để vào chữa cũng được (năm riêng). Xin mới lại xem và hỏi cách thức.

Mỗi bà một buồng, 10 ngày. **10$00**

Mỗi bà một buồng, 10 ngày. **15.00**

Mỗi bà hai buồng, 10 ngày. **20.00**

Ra vào tự do

4012

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

Đồ chạm, đồ sơn, kiểu mẫu sành,
Muốn mua xin đến hiệu An-bình.
Bốn tư, nhà tại hàng Bông nọ,
Mừng nước ta nay kỹ-nghệ tinh.

泰 LỢI-THÁI 利

BÁN ĐỒ VÀNG BẠC
104 Rue des changeurs Hanoi
(Trước ở số nhà 110)

Bản-hiệu chuyên nghề đã lâu năm buôn bán thực thà, được nhiều quí khách chiếu cố, đã thành nền nếp, nên có thể bán được nói giá hơn mọi nơi. Hoặc bán có đem nhận vàng đã cần đã tuổi, đã các ngài thân hành lại, hoặc gửi thư nói, bản hiệu cũng theo thời-giá mà tính rất phải chăng.

3040

潘興成
PHAN-HƯNG-THÀNH

36, Rue des Cantonnais, Hanoi

Bán buôn và bán lẻ đủ các thứ to lụa, hàng Tàu, hàng Tây, hàng Ta hàng Saigon, vân vân.

Hàng tốt mà tính nói giá hơn các hiệu khác.

*Qui-khách ở xa muốn mua hàng gì xin viết giấy về bản-hiệu sẽ gởi ngay đi contre-remboursement. Bản-hiệu có cả thợ may rất khéo, qui khách có muốn may luôn tại hiệu cho tiện thì xin đo kích thước gởi về rồi xin đặt trước cho bản-hiệu chia từ một phần tiền; còn thiếu bao nhiêu sẽ gửi đi lấy sau, may cắt cẩn-thận và rất là chóng vì có nhiều thợ giỏi.**

3040

興 CHẤN-HƯNG 眞

[illegible]

2065

PHÁP VIỆT TỪ-VỰNG

(Dictionnaire Franco-Annamite)

Của V. BARBIER tiêu sinh soạn

Thực dù — Thực tiện

Đóng bìa cứng . . . . 1 $ 10

Đóng bìa giấy mềm. 0 95

Bán tại : hàng sách MẠC-ĐÌNH-TỨ
số 136, phố hàng Bông, Hanoi

3216

KỲ TÊN KHÔNG RÕ

Bản-quán xin các ngài mua báo khi có việc gì viết thư đến hỏi bản-quán, thì cho biết cái số in ở tờ giấy gói báo, hoặc là gửi cho bản-quán cái giấy quấn ấy, để cho người làm đỡ tốn kiếm. Kẻo các ngài thường hay ký tên vẫn tắt, hoặc thêu quá, không sao đọc được, thành ra nhiều khi bản-quán không biết ai mà trả lời.

Kính cùng quí khách ở các tỉnh

Bản-hiệu xin có lời kính bạch để quí khách ở các tỉnh biết cho rằng ngoài nếu có lòng tốt gửi thư và đặt giấy ở bản-hiệu xin các ngài nhớ gửi luôn cho đủ tiền thuốc, về một phần năm giá tiền thì hễ tiếp được thư bản-hiệu làm hàng ngay cho mau tốt nhất đã gửi tới nơi, nếu phải trao đổi thư từ nữa, lại mất thì giờ mà lại chậm trễ công việc của các ngài.

Nay kính bạch
CỤ-LONG
2027 61 Rue des Paniers, Hanoi

Nước hoa vệ-sinh mới sang

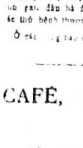
Kính trình các quý-khách biết rằng hiệu tôi bán thứ nước hoa Jean de Carya gọi là Arôme des Feilahs dùng để ướp thuốc-lá, thuốc-điếu, và xi-gà.

Lại có bán đủ các thứ như sau này : nước gội-đầu, cà-rem, phấn, xà-phòng thơm, pân vân

Bán tại hiệu VŨ-QUANG-PHÚC
Thân-khoán
48, Phố nhà Thờ, 48, Hanoi
Độc-quyền Bailly Bắc-kỳ.
Bán cất và bán lẻ, giá tính phải chăng.

2088

THUỐC CHỮA BỆNH KHÔNG NGỦ ĐƯỢC, BỆNH ĐAU GẦN, BỆNH BUỒN BỰC

Khi nào người ta đau nhức, đau gắn, thì thấy không ngủ được, đau gắn, đau cối, nghĩ không ra việc, lao lòng, dau nước, ngủ thì chập chờn, thấy trong mình khó ở mà hình như điên dại, công việc không muốn làm, nếu không chịu chữa ngay thì chết cũng nên.

Trong những trường hợp nặng, mà muốn cho ngủ ngon giấc, khi thức dậy không thấy nặng đầu, thì chỉ nên dùng thuốc *Neurinase*. Thuốc này [illegible] dùng được, dù trẻ con, ông già, đàn bà đều tuổi hay sinh bệnh và các thứ bệnh thường rất [illegible]

Ở các [illegible] đều có bán cả.

2115

HIỆU BÀO-CHẾ VÀ LỤC-HỢP

CHẾ THUỐC CHO NGƯỜI ĐẠI-PHÁP VÀ NGƯỜI AN-NAM

Ed. MONTÈS

Quan Bảo-chế tinh nhất Hà-nội, phố Paul-Bert, số 54

HÓA-HỌC CHẤT
và các thứ thuốc bào-chế

THUỐC ĐAU MẮT
Hiệu BONNET-CARD, trị các thứ đau mắt

THUỐC SOLUTION R. của ông HOLBÉ để chữa a-phiện
SOLUTION R' HOLBÉ
2 $ 50 một chai

Theo luật mới — Muốn dùng thuốc nào phải nhờ đến quan Đốc-tờ người Pháp thì mới có thể mua được.

Gouttes « MÉTHARSINATE »
1 $ 00 một lọ

Thuốc bổ thần-kinh, máu, mỗi khi không muốn làm việc gì, dùng thuốc này hay lắm !

Thử thuốc hoà-hiệu hay hơn :
Các thứ thuốc nước dùng lối tiêm vào da như thuốc bổ CACODYLATE DE SCUDE
Thuốc tiêm gọi là 914 trị bệnh Giang-mai
Thuốc nó có SIROP PECTORAL *ấy cô, ai mắt.*
Thuốc lào chữ người lớn cũng được thôi

Thuốc lậu hiệu MONTÈS
thuốc nắng = 2 $ 00 lọ 30 viên
thuốc thật = 0 $ 90 một chai
Chữa các chứng lên : chứng ai mắt mạng cũ : uống thuốc cachets antiseptiques và thuốc bonbonnières des Bản-hiệu thì chắc khỏi. Thuốc này có chữa được về sự người phải tiêm vậy.

Gouttes « VIRGINIE »
1 $ 00 một lọ

Trị nhưng bệnh nam, bệnh kinh nguyệt không đều, người ăn kinh hành đau đớn mình mẩy, như đau bụng, đau đớn, uống thuốc này đều mau tiêu, thông kinh và bổ khí huyết.

ĐỒ BUỘC THUỐC
SỬ DỤNG VỀ THÍ-NGHIỆM HÓA-HỌC

ĐỒ MÔ-SẺ
Kính-ánh, đồ-ánh, thuốc-ánh hiệu LUMIÈRE và CUGLA và giấy ảnh, thuốc *Citro* và thuốc *Bromure*
Bán cuốn và bán bao kín

Bán cất và hàm lô

« THUỐC DERÉ »
0 $ 90 một chai 1/4 litre
Trị bệnh giang mai bẩm, ai mắt bệnh đã. Dùng thuốc Dere rồi thì nên uống thuốc nước-thuốc ngay! Dùng thuốc khác rồi cũng nên phải uống thuốc này thì mấy cuốc thuốc khác được! Thuốc này rất hay, rất quí : ai chẳng hợi gì đến sự sinh dục, lại bổ ích cho người có bệnh.
Muốn dùng thuốc này trong một tháng thì nên mua một chai lớn litre. Giá có 3 $ 00 mà thôi.

RƯỢU
QUINQUINA CUSSAC

Rất bổ
dùng cho những người ốm yếu.

BÁN TẠI
NHÀ
CUIONZAUD FRERES

ở Hanoi-Haiphong, và tất cả các cửa hàng bán lẻ ở các tỉnh.

2091

Nhà Bán đồ « TÂM-TÂM » ở Hà nội, ở phố hàng Trống. **Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có đấu từ tám giờ sáng.**

AI MUỐN MAY MẶC GÌ THÌ NÊN ĐẾN HIỆU
PHAN-THÁI-THÀNH

Số 4, Phố hàng Ngang, Hanoi

Bán đủ các thứ hàng Tây, hàng Tàu, hàng Ta và hàng Saigon :
Gấm đại chiếu, gấm thắt thổ hoa vàng hoa bạc — Kim ngân đoạn thám và huyền — Satin chon và hoa — Vóc — Vóc Thượng-hải — Vóc Lan-g-cần — Dạ — Dạ Mông-tự — Dạ tây — Drap fantaisie pour pardessus — Cachemire — Alpaga — Tussor — Faille — Nhiễu — Nhiễu cổ-tỷ — Kỷ châu — Xuyến — Thổ — Lụa — Lượt — Là, vân vân...
Ai muốn lấy Echantillons cứ có. — Hàng gửi Contre remboursement.

Thưa các ngài, chúng tôi mới tìm được một thứ vải trắng lợp mũ thực bền thực đẹp mà không hao giờ dân được

Nay kính.

2080

NHÀ MÁY ÉP DẦU

ĐÁNH GIẤY THÉP TÉLÉPH. HANOI

ĐINH-XUÂN-MAI

CÔNG-TY

GIẤY NÓI 324

Phố Đường Mới, số nhà 3, Hanoi
(Gần nhà thương chữa mắt)

Có bán đủ các thứ dầu Annam, các thứ khô dầu để bón ruộng. Giá phải chăng, dầu thực trong sạch. Lại có mua cả các thứ hạt dầu.

3014

MỚI IN LẦN
SÁCH QUỐC-NGỮ CÓ VẼ
64 TRANG
DẠY TẬP ĐỌC VÀ TẬP VIẾT RẤT NHANH

Giá mỗi quyển . . . . . 0$15
Liền cước, gởi recommandé. . . 0 05

Bán tại bản-quán và các hàng sách.

CAFÉ, RESTAURANT
HOTEL DES COLONIES
TRUNG-BẮC KHÁCH-SẠN

Chính-quán lại phố hàng Trống, số 80 ngay cửa Nhà-Thờ
Phụ-quán có vườn hoa rộng rãi, ở số 68 cũng phố ấy.

Đủ các cách tiện-lợi và lịch-sự theo lối ăn ở của người Âu-châu

Bản-sạn thừa tiếp các quí-khách Tây-Âu và Đông-Á cũng một cách bình-đẳng, mà lại để tùy ý cho các ngài, người Nam-Việt hoặc người Trung-hoa, muốn ăn, ở, hoặc uống rượu chỗ biệt-tịch cũng được, và cũng một giá tiền.

Có xe ô-TÔ cho các qui-khách đi giờ, hoặc đi các tỉnh
Giấy nói số : 280 — hoặc số : 150
Phụ quán cũng có giấy nói trực tiếp với chính-quán

2048

SOCIÉTÉ DES PHOSPHATES DU TONKIN

133, Avenue Paul Doumer à Haiphong

XƯƠNG-TÂN PHOSPHATES) là một thứ bột vun-iôa, giống màu rất tốt, Vun ruộng bằng XƯƠNG-TÂN thì lúa rất ra được gấp hai, gấp ba.

Hội chẳng tốt tỉnh nào cũng có người đứng Đại-Biểu

Ai muốn hỏi hay gì, xin cứ gởi giấy cho chúng tôi tại Haiphong, 133, Avenue Paul Doumer (Phố Cầu-Đất).

Chúng tôi bán giá như sau này, hàng lấy tại nhà-máy ở Haiphong
23 $ 00 một tấn PH. 19/21. Thứ bột đã vun rường chưa.
32 . 00 một tấn PH. S Thứ bột này thời ; dùng để ruộng chưa, ruộng ngoi

2026

No 38
TÁI-SINH-DUYÊN

(Sự-tích Mạnh-lệ-quân)

NGUYỄN-ĐỖ-MỤC *dịch thuật*

.... Đã có nhiều người tìm đến để hỏi việc cát hung, nhưng ai thành tâm, tự khắc có kẻ dẫn đường, bằng không thì khi tới nơi chỉ thấy một bãi cỏ hoang, chứ cả ngọn núi ấy cũng không tìm thấy. Bây giờ hai ta cứ thành tâm mà đi, may ra cũng có thể gặp được.

Hoàng phủ thiên-hoa mừng rỡ mà rằng :

— Nếu có bậc dị-nhân ấy, cứ để một mình đệ đi cũng đủ. Ngô-huynh vốn nhà giàu có, sản-nghiệp kể hàng mấy mươi vạn, bỏ đi sao được. Huống chi gia-tẩu còn trẻ tuổi, lại đang có thai, khi nào chịu để cho ngô-huynh đi.

Hàng-hiệu nói :

— Không ngại ! Công-việc trong nhà tôi, đã có người cai-quản. Nếu tôi đi vắng thì tiền bạc sổ-sách, tôi sẽ giao cả cho *Lã-trang*. Lại có ông nhạc-phụ tôi tên gọi *Từ-ngưỡng-thiện* năm nay ngoài 50 tuổi, nhưng còn tráng kiện, gia tư cũng có hàng mấy vạn, lại nhiều con cháu. Nhạc-phụ thư nhàn không bận việc gì, nhà ở cách đây chỉ hai ba dặm đường mà thôi. Cứ độ trong mấy ngày, nhạc-phụ tôi lại đến một lần để kiểm sát cho như thế cũng là yên việc. Còn nội nhân tôi đây vốn hiền đạ-nghĩa, nghe nói sự này, tất cũng vui lòng mà khuyên tôi đi. Khi nào lâm-sản, đã có nhạc-mẫu tôi và các nữ- ỷ trông-nom, dẫu tôi ở nhà, cũng chẳng được việc gì vậy.

Hoàng-phủ thiếu-hoa nói :

— Nếu vậy thì ngô huynh hãy bàn với gia tẩu xem sao.

Hàn-hiệp khen phải, rồi vào nhà trong để bàn với vợ là *Tử-thị*. Khi vào tới nơi, nói với *Tử-thị* rằng :

— Ta có một việc trọng-yếu, muốn bàn với hiền-thê.

Tử-thị nói :

— Chẳng hay việc gì phu-quân cứ dạy.

Hàng-hiệp mới thuật hết tình bình quân Phiên cho *Tử-thị* nghe, và bảo rằng :

— Tôi muốn cùng nghĩa đệ là *Lã-lang* đi học tiên-thuật, để sau này đánh Phiên mà lập lấy công danh, bấy giờ vợ con cùng được vinh-hiển. *Lã-lang* sợ hiền-thê không thuận, cho nên bảo tôi vào bàn với hiền-thê

Tử thị nói :

— Việc ấy tôi không dám ngăn-trở nhưng nay tôi đang có thai, sợ khi lâm-sản, ai là kẻ trông-nom ? Vả công việc trong nhà, ấy-thác vào ai cho được ?

Hàng-hiệp nói :

— Khi nào hiền thê lâm-sản, đã có nhạc-mẫu đến để trông nom còn công-việc trong nhà, ta đã ấy-thác cho *Lã-trang* quản cố, lại nhờ nhạc-phụ thỉnh-thoảng đến kiểm-sát hộ, chẳng lo-ngại gì.

Tử-thị nói :

— Nếu vậy thì nên thưa chuyện cùng hai thân tôi, xem ý người thế nào mới được.

Hàng-hiệp nói :

— Phải ! thế nào ta cũng phải mời nhạc-phụ và nhạc-mẫu sang đây để thưa chuyện rồi mới khởi hành.

Nói xong, liền sai người nhà sang mời vợ chồng *Từ-ngưỡng-thiện* đến để thưa chuyện.

HỒI THỨ XV

Hàng-hiệp sai người đi mời vợ chồng *Từ-ngưỡng-thiện*. Một lúc, vợ chồng *Từ-ngưỡng-thiện* đến, *Hàng-hiệp* mời vào. Khi xong trà xong. *Từ-ngưỡng-thiện* hỏi

— Hiền-tế gọi vợ chồng ta đến đây có việc gì ?

Hàng-hiệp liền nói chuyện xin đi học tiên thuật và nhờ vợ chồng *Từ-ngưỡng-thiện* thỉnh thoảng đến kiểm-sát và trông-nom hộ việc nhà.

Từ ngưỡng thiện chưa kịp trả lời thì vợ là *Hồ-thị* kinh ngạc mà bảo rằng :

— Hiền-tế đã đỗ vũ-cử-nhân thì lo gì chẳng có công-danh, hà tất phải đi học tiên-thuật. Vả cái sản-nghiệp lớn lao này, khó người quản-cố mà vợ lại đang có thai, hiền-tế bỏ đi sao được. Cứ như ý tôi thiển nghĩ thì hiền-tế nên ở nhà mà an hưởng phú-quí, chớ nên đi đâu

Hàng-hiệp nói :

— Nhạc-mẫu chưa rõ hết. Sỡ dĩ cái công-danh trong nghề khoa-cử, thực khó hề-vinh, bằng nay tôi đẹp được giặc Phiên thì chẳng những vợ con được vẻ vang mà tôi đây cũng tỏ ra một bậc đại-trượng-phu có cái kỳ-tài kinh thiên động địa vậy.

Hồ-thị nói :

— Nếu vậy để tôi bàn với con gái tôi xem ý nó thế nào.

Hàng-hiệp lui ra. *Hồ-thị* hỏi *Từ-thị* (vợ *Hàng-hiệp*) rằng :

— Ý con nghĩ thế nào ?

Từ thị nói :

— Đó là một việc làm vẻ vang cho tiên-tổ, con thiết tưởng nên để cho chàng đi.

Hàng-hiệp vào sai bảy bộ rượu, rồi mời vợ chồng *Từ-ngưỡng-thiện* uống. *Từ-ngưỡng-thiện* bảo *Hàng-hiệp* rằng :

— Nếu hiền-tế gặp dị-nhân thì khi học được tiên thuật rồi, nên trở về ngay, để mà lập lấy công-danh, chớ có chậm trễ.

Hàng-hiệp nói :

— Nay đã bàn-định xong thì chỉ trong mấy ngày, chúng tôi sẽ khởi-hành.

Từ ngưỡng-thiện nhưng lời, hai vợ chồng ra về. *Hàng-hiệp* định 5 ngày nữa thì khởi-hành. Đến ngày hôm ấy, *Hàng-hiệp* đến-đò các công-việc trong nhà, giao-cho mọi người quản-cố, rồi cùng *Hoàng-phủ thiếu-hoa* từ giã lên đường.

Đi trong mấy ngày, đã đến thành *Vũ-xương*, ra khỏi ngoài cửa nam-môn độ hơn một trăm dặm. Chỗ ấy chẳng có bóng quán nào cả. *Hàng-hiệp* và *Hoàng-phủ thiếu-hoa* phải vào ngủ nhờ trong rừng, nhân thế hỏi đò xem tông-tích dị-nhân ra thế nào.

Nông dân ở đấy nói :

— Chỗ này dẫu nghe nói có tông-tích dị nhân, nhưng chúng tôi từ xưa đến nay, vẫn chưa hề trông thấy đâu cả. Chúng tôi khuyên các ông chớ đi mà uổng công.

Hoàng-phủ thiếu-hoa và *Hàng-hiệp* nói :

— Chúng tôi đã thành-tâm đi cầu tiên-thuật thì dẫu có nỗng công khó-nhọc trong mấy tháng trời, cũng không hối-hận chút nào.

Nông-dân nói :

— Tôi lấy lòng tử-tế mà khuyên bảo các ông, các ông chẳng nghe thì thôi.

Hàng-hiệp nói :

— Không phải là tôi không tin lời ông nói, nhưng cái lòng cầu đạo của tôi đã khẩn thiết lắm vậy.

Tối hôm ấy, hai người lại gió lương, sớm hôm sau, hai người mang phòng bị một ít lương khô, rồi đi vào quả trong các vùng hẻo-lánh để đó tìm. Khi vào đến đấy, chẳng những thần-tiên không thấy ở đâu, mà cả đến người đi lại, cũng không gặp một vị nữa.

Mỗi khi đói, hai người lại gió lương, khi rã ăn. Tối đến ngủ ở trong rừng, đầu hổ lang rắn rết nguy hiểm cũng liều mà không hối-hận, nhưng chẳng thấy nói-nào gì cả, chỉ thấy đất hoang và rừng rậm mà thôi.

Đi luôn trong 7, 8 ngày, một hôm về buổi trưa, bỗng trông thấy có một ngọn núi ở phía trước mặt. Ngọn núi ấy dẫu không cao lớn cho lắm, nhưng cây cối xanh um, trông thật có vẻ nên thơ.

(Còn nữa).

Certifié l'insertion — Imprimerie du Trung-bắc Tân-Văn — Le Gérant : NGUYỄN-VĂN-LUẬN